

**ÜSTÜN YETENEKLİ VE NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN
ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Sevda Akbulut İnan

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ
ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ARALIK, 2019

TEZ TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 6 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Sevda

Soyadı : AKBULUT İNAN

Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi : 05.12.2019

TEZİN

Türkçe Adı: Üstün Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

İngilizce Adı: Investigation of Attitudes of Gifted Students and Students with Normal Development for Physical Education and Sport Course

ETİK İLKELER UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazarın Adı Soyadı: Sevda AKBULUT İNAN

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Sevda AKBULUT İNAN tarafından hazırlanan “Üstün Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Filiz Fatma ÇOLAKOĞLU

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU

Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Gamze ERİKOĞLU ÖRER

Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 29.11.2019

Bu tezin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Anneme ve Babama...

TEŞEKKÜR

Araştırmam boyunca bana her konuda yol gösteren ve özverili davranan, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yardımını ve desteğini her an hissettiğim, kendisinden sadece akademik olarak değil her anlamda çok şey öğrendiğim danışmanım sayın Prof. Dr. Filiz Fatma ÇOLAKOĞLU'na teşekkürü bir borç biliyor, sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmamı tamamlama süreci içerisinde birçok kişinin yardımları ve destekleri olmuştur. Destek ve yardımlarını esirgemeyen tüm hocalarıma, büyüklerime, arkadaşlarıma ve öğrencilerime; özellikle yoğun çalışma programına rağmen çalışmamın oluşmasında bana yol gösteren alanında nadir bilim insanlarından biri olan hocam Dr. Mahmut ÇİTİL'e; çalışmalarım sırasında her ihtiyacımda desteğini benden esirgemeyen kıymetli beden eğitimi zümreme, araştırmanın ortaya çıkmasında yardımını ve desteğini almış olduğum bütün herkese teşekkür ediyorum.

Son olarak, bana maddi ve manevi her anlamda destek olan, hayatım boyunca her an arkamda sonsuz desteklerini ve sevgilerini hissettiğim, her zaman güçlü hissetmemi sağlayan kıymetli ailem annem Hanife AKBULUT'a, babam Cavit AKBULUT'a, ablam Özlem AKBULUT'a; bu süreci tamamlamamda emeği, desteği olan, en zor anlarda bile bana sabredip her zaman yanımda olan, beni cesaretlendiren, en büyük destekçim hayat arkadaşım Mehmet İNAN'a teşekkür ediyorum.

**ÜSTÜN YETENEKLİ VE NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN
ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Sevda Akbulut İnan
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Aralık 2019**

ÖZ

Bu çalışma üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını incelemek amacı ile yapılmıştır. Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunan toplam 5 Bilim ve Sanat Merkezinde (BİLSEM) eğitim alan üstün yetenekli öğrenci ve bu merkez ilçelerde yer alan rastgele yöntem ile seçilen 10 devlet okulunda öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim alan 141 üstün yetenekli ve devlet okullarında öğrenim gören 253 normal gelişim gösteren toplam 394 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ve katılımcıların demografik bilgilerini belirlemek amacıyla kullanılan Kişisel Bilgi Formu ve araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen Kalemoğlu Varol, Ünlü, Erbaş ve Sünbül (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan 16 maddelik bilişsel ve duyuşsal olmak üzere iki faktörden oluşan “Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerden ve normal gelişim gösteren öğrencilerden toplanan verilerin dağılımlarına ilişkin normallik varsayımlarının test edilmesinde Kolmogorov-Smirnov Z testi kullanılmıştır. Bu bağlamda normallik varsayımı sağlamadığından dolayı karşılaştırmalarda nonparametrik istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleri içerisinde iki grup olan değişkenlere göre tutum ölçeğinin geneli ve alt faktörlerinden aldıkları puanlar arasındaki farklılığa Mann-Whitney U Testi analizi ile bakılmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleri içerisinde ikiden fazla grup olan değişkenlere göre tutum ölçeğinin geneli ve alt

faktörlerinden aldıkları puanlar arasındaki farklılığa Kruskal-Wallis H testi ile bakılmıştır. Aynı zamanda Kruskal-Wallis H testinde anlamlı farklılık çıkması durumunda gruplararası karşılaştırmalarda Mann-Whitney U testi kullanılarak hangi gruplararası fark olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutumları ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, duyuşsal tutumlar arasında ise anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel ve genel tutum puanlarının, normal gelişim gösteren öğrencilerin bilişsel ve genel tutum puanlarından daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Beden Eğitimi, Spor, Üstün Yetenek, Tutum.

Sayfa Adedi : 129

Danışman : Prof. Dr. Filiz Fatma ÇOLAKOĞLU

**INVESTIGATION OF ATTITUDES OF GIFTED STUDENTS AND
STUDENTS WITH NORMAL DEVELOPMENT FOR PHYSICAL
EDUCATION AND SPORT COURSE
(Master Thesis)**

Sevda Akbulut İnan
GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES
December 2019

ABSTRACT

This study was conducted to examine the attitudes of gifted students and students with normal development towards physical education and sports lessons. In this research, t search model was used. The population of the research was composed of 985 gifted students who received education in 5 Science and Art Centers (BİLSEM) in the central districts of Ankara province and a total of 5339 normal development students between studying 10 state schools selected by random method in these districts in 2018-2019 academic year. The sample of the study consisted of 394 volunteer students with 141 gifted students who were educated in BİLSEMs and 253 students with normal development educated in public schools. The Personal Information Form, which was prepared by the researcher as a data collection tool and used to determine the demographic information of the participants and the "Physical Education Course Attitude Scale" composed of two factors as cognitive and affective including 16 items which were adapted to Turkish by Kalemoglu Varol, Ünlü, Erbaş and Sünbül (2016) determined in accordance with the object of the research were used. Kolmogorov-Smirnov Z test was used to test the normality assumptions regarding the distribution of data collected from gifted students and students with normal development. In this context, nonparametric statistical techniques have been used in the comparisons since they do not provide the assumption of normality. Mann-Whitney U Test analysis was used to determine the difference between the scores of the general and sub-factors of the attitude scale according to the variables which are two groups within the demographic characteristics of the students. The difference between the scores obtained from the general and sub-factors of the attitude scale according to the variables which are more than two groups within the

demographic characteristics of the students was examined by the Kruskal-Wallis H test. At the same time, if there was a significant difference in Kruskal-Wallis H test, Mann-Whitney U test was used to determine the difference between the groups. According to the results of the research, it was found that there was a statistically significant difference between cognitive attitudes and general attitudes of gifted students and students with normal development towards physical education and sports lesson, and there was no significant difference between affective attitudes. It was concluded that the cognitive and general attitude scores of gifted students were lower than the cognitive and general attitude scores of normally developing students.

Keywords : Physical Education, Sports, Genius, Attitude.
Number of Pages : 129
Advisor : Prof. Dr. Filiz Fatma ÇOLAKOĞLU

İÇİNDEKİLER

TEZ TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELER UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
ÖZ.....	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xix
SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xx
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	3
Alt Problemler	3
Araştırmanın Önemi.....	5
Varsayımlar	6
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar	6
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
Üstün yetenek	7
Üstün Yetenek Tipleri	8
Genel Zihinsel Yetenek	8
Özel Akademik Yetenek	8

<i>Yaratıcı ve Üretici Düşünme</i>	9
<i>Liderlik Yeteneği</i>	9
<i>Görsel Sanatlarda Yetenek</i>	9
<i>Psikomotor Yetenek</i>	9
Üstün Yetenekli Çocukların Genel Özellikleri	10
<i>Fiziksel ve Motor Gelişim Özellikleri</i>	10
<i>Zihinsel Gelişim ve Dil Gelişimi Özellikleri</i>	10
<i>Sosyal-Duygusal Gelişim ve Kişilik Özellikleri</i>	10
Üstün Yeteneklilerin Tanımlanması	11
Üstün Yeteneklilerin Sınıflandırılması	13
Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Modelleri	13
<i>Gruplama</i>	14
<i>Hızlandırma</i>	15
<i>Zenginleştirme</i>	16
Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEMLER)	17
Beden Eğitimi ve Spor	18
Beden Eğitimi ve Sporun Tanımı	18
Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi.....	19
Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amaçları	20
Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Gelişime Etkileri	21
<i>Fiziksel Gelişim</i>	21
<i>Psikomotor Gelişim</i>	22
<i>Zihinsel Gelişim</i>	22
<i>Sosyal ve Duygusal Gelişim</i>	23
İlköğretim II. Kademedeki Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulamaları	23
Tutum	24
Tutumun Tanımı.....	25
Tutumun Öğeleri.....	26
<i>Bilişsel Öğ</i>	27
<i>Duygusal Öğ</i>	27
<i>Davranışsal Öğ</i>	28
Tutumun Özellikleri	29
Tutumun İşlevleri.....	30
Tutumun Oluşması	31
Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle İlgili Araştırmalar	31

BÖLÜM III	37
YÖNTEM.....	37
Araştırmanın Modeli	37
Evren ve Örneklem	37
Veri Toplama Araçları	41
Kişisel Bilgi Formu	41
İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	41
Verilerin Analizi.....	44
BÖLÜM IV.....	47
BULGULAR VE YORUM	47
Araştırmanın Alt Problemlerine Ait Bulgular	47
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	47
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	48
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçeye Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	49
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçeye Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	50
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	52
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	53
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	54
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	55
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	56
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	57
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	58
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	59

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?.....	60
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	61
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	62
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?.....	63
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	64
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?.....	65
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kulüpte Oynama Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	66
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kulüpte Oynama Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	67
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	68
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?.....	69
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Beden Eğitim Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	70
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitim Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	71
Üstün Yetenekli Öğrencilerin Beden Kütle İndekslerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?.....	72
Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Kütle İndekslerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	73
Üstün Yetenekli Öğrencilerin ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	74
BÖLÜM V	75

TARTIŞMA VE SONUÇ	75
Tartışma.....	75
Sonuç	89
Öneriler	94
KAYNAKLAR.....	95
EKLER	102
EK 1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu.....	103
EK 2. İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	104
EK 3. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği İzni.....	105
EK 4. İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi.....	106

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Üstün Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları</i>	39
Tablo 2. <i>İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğine Yönelik Kurulan DFA Modeline Ait Uyum İndeks Değerleri</i>	42
Tablo 3. <i>Öğrencilerin Tutum Ölçeğinin Geneli ve Alt Faktörlerinden Aldıkları Puanların Normallik Testine İlişkin Sonuçları</i>	45
Tablo 4. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	47
Tablo 5. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	48
Tablo 6. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçeye Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	49
Tablo 7. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçeye Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	50
Tablo 8. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	52
Tablo 9. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	53

Tablo 10. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	54
Tablo 11. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	55
Tablo 12. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	56
Tablo 13. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	57
Tablo 14. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	58
Tablo 15. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	59
Tablo 16. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	60
Tablo 17. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	61
Tablo 18. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	62
Tablo 19. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	63

Tablo 20. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	64
Tablo 21. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	65
Tablo 22. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kulüpte Oynama Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	66
Tablo 23. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kulüpte Oynama Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	67
Tablo 24. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	68
Tablo 25. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	69
Tablo 26. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	70
Tablo 27. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	71
Tablo 28. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin Beden Kütle İndekslerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	72
Tablo 29. <i>Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Kütle İndekslerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları</i>	73

Tablo 30. <i>Üstün Yetenekli Öğrencilerin ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları</i>	74
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İlköğretim beden eğitimi dersi tutum ölçeğine ait 1. düzey iki faktörlü DFA modeli.43

SİMGİ VE KISALTMALAR LİSTESİ

BİLSEM	Bilim ve Sanat Merkezi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
SPSS	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, alt problemleri, araştırmanın önemi, varsayımları, sınırlıkları ile ilgili bilgilere ve tanımlarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Beden Eğitimi; eğitim sisteminin bütünleyici bir parçası olmasından dolayı bireyin fiziksel aktiviteler aracılığıyla psikomotor, bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanda gelişimine katkı sağlamaktadır. Eğitim hayatı boyunca bu dersi yeterince alan öğrencilerin gelişimi diğer disiplinlere de katkı sağlayacak şekilde oluşmakta, sağlıklı olmakta ve sosyal ortam içerisinde istenmeyen obezite, şiddet, madde kullanımı vb. davranışların daha düşük seviyelere inmesine yardımcı olmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, 2009).

Her beden eğitimi etkinliği toplumsal bir deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Bu tür etkinliklere katılan kişi hareketler aracılığı ile duygularını ifade etme fırsatı bulur. Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık gibi duygularında boşalım sağlar ve bunları kontrol altına almayı öğrenir. Baskı altındaki duygusal enerjiden kurtulmanın bir yolu spor ya da oyun etkinliklerine katılmaktır. Çocuk, arkadaşlarıyla oynamaya başladığında kendisinin zayıf ve güçlü yönlerini görmeye başlar. Oyunlar esnasında kendisiyle başkalarını karşılaştırır, yeterlilik ve yetersizliklerini fark eder. Fiziksel özellikleri sebebiyle akranları tarafından kabul ya da reddedilir. Ayrıca; kendini ve kendisi ile ilgili başkalarının görüşlerini karşılaştırır. Bu yüzden kişinin kendisini fiziksel olarak geliştirmesi yalnızca kendisi için değil, aynı zamanda

fiziği ve fiziksel becerilerini toplumsal imajı üzerindeki etkileri nedeni ile önemlidir (Aracı, 2004, s. 57).

Diğer tüm çocuklar gibi üstün yeteneklilerin de aynı ilgi ve becerilere sahip olan başka çocuklarla etkileşimde bulunması çok önemlidir. Ancak bu tür oyun arkadaşları kolay bulunamaz. Bütün çocuklar sosyal becerileri ve yetenekleri edinmek zorundadırlar. Bu nedenle, başka çocuklarla iletişim kurmaya yönelik bol imkâna ihtiyaç duyarlar. Ama ileri zekâlılar genellikle başka çocuklara göre daha az sosyal temas kurarlar. Çünkü geri plana çekilirler veya başkaları tarafından etkin olarak dışlanırlar (Jost, 1999, s. 98). Örneğin üstün yetenekli öğrenciler ev ortamında kardeşleri tarafından kıskanılırken, okulda da arkadaşları tarafından sosyal ortamlardan dışlanabilmekte ve yalnızlığa itilebilmektedirler (Öpengin & Sak, 2012). Bu gibi nedenlerden dolayı üstün zekâlı çocuklar iletişim kurma, sosyal faaliyetler içerisinde bulunma ve sportif alanlarda kendini gösterebilme açısından da birtakım problemlerle karşılaşmaktadırlar.

Üstün zekâlılık ve yeteneklilik bireyin bilgiyi işlemesinin ve problemleri çözmesinin diğerlerinden daha çabuk olması durumu olarak tanımlanmaktadır (Conklin & Frei, 2015, s. 20). Üstün yeteneğe sahip olan çocuklar olumlu bir etiket taşıyormuş gibi görünseler de, etiketlenmiş olmanın duygusal, sosyal ve akademik anlamda karmaşıklığını yaşıyor olabilmektedirler. Üstün yetenek etiketine karşı çocuklar sevinç, şaşkınlık, kaygı gibi duygusal tepkiler verebilmektedirler. Diğer yönden üstün zekâ etiketi, çocuğun aile fertleri, okuldaki akranları ve öğretmenleri ile olan sosyal ilişkilerini de farklı açılardan etkileyebilmektedir (Öpengin & Sak, 2012).

Özel yetenekli öğrencilere belli zamanlarda yaşamsal becerilerini geliştirebilecekleri fırsatlar verilmelidir. Aileler özellikle çocukları özel yetenekli olduğunu öğrendikten sonra daha dikkatli olmalı ve çocuklarının eğitimi bu açıdan desteklemelidirler. Eğitimi ve gelişimi doğru desteklenmeyen üstün yetenekli kişi sadece akademik yönden değil davranış yönünden de sıkıntılar yaşayabilir. Bu yüzden bu kişilerin gelişiminde, eğitiminde ve serbest zamanlarını değerlendirmesinde ailenin rolü çok önemlidir. Üstün yetenekli kişinin yaşamında bilişsel süreçlerini desteklemenin yanı sıra duygusal süreçlerini ve sosyal becerilerini destekleyen aktivitelere yer verilmelidir. Aile üstün yetenekli kişinin duygusal zekâsının da gelişmesine katkıda bulunması gerekmektedir. Ailelerin çocuklarının eğitim hayatlarını desteklemek amacıyla Bilim ve Sanat Merkezi dışında iş birliği yapabileceği

çeşitli kurum ve kuruluşlarla iletişime geçmelidir (Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2017).

Öğretmenler, ileri zekâlı çocuklar konusunda özel önlemlerin alınmasını gerektiğini söylüyorlar. Örneğin; sınıf atlama uygulamalarını sık sık reddediyorlar. Gerekçe olarak bu çocukların iyi veya güzel yazamadıklarını öncelikle bu zaaflarını düzeltmelerini gerektiğini ileri sürüyorlar. Yazmayı öğrenirken, oyunlara ve problem çözümlerine katılırken, genelde belirli zorluklar yaşıyorlar. Zira bu faaliyetler, sinir kas eş güdümünün iyi olmasını gerektiriyor (Jost, 1999, s. 59).

Bu açıdan bakıldığında beden eğitimi ve spor dersi öğrenci için eğitim yaşantısı boyunca çok önemli bir yere sahiptir. Buradan hareketle üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelim tutumlarını inceleyerek değerlendirmek bu araştırmanın gerekçesini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu ortaya çıkarmak ve öğrencilerin demografik özelliklerine göre tutumları arasındaki farklılığı tespit etmek amaçlanmıştır.

Alt Problemler

1. Üstün yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. Normal gelişim gösteren öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
3. Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. Normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
5. Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

6. Normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
7. Üstün yetenekli öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
8. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
9. Üstün yetenekli öğrencilerin yaş düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
10. Normal gelişim gösteren öğrencilerin yaş düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
11. Üstün yetenekli öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
12. Normal gelişim gösteren öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
13. Üstün yetenekli öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
14. Normal gelişim gösteren öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
15. Üstün yetenekli öğrencilerin ailenin aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
16. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ailenin aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
17. Üstün yetenekli öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
18. Normal gelişim gösteren öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

19. Üstün yetenekli öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
20. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
21. Üstün yetenekli öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
22. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
23. Üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitim öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
24. Normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitim öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
25. Üstün yetenekli öğrencilerin beden kütle indekslerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
26. Normal gelişim gösteren öğrencilerin beden kütle indekslerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
27. Üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Türkiye’de ilgili literatür genel olarak incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile ilgili sınırlı çalışma bulunmaktadır. Bu konuda lisansüstü düzeyde araştırmalar yapılması bu eksikliği gidermesi açısından ve ileride yapılacak olan çalışmalar için faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin farklı değişkenler doğrultusunda beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları incelenerek, mevcut durum detaylı olarak incelenecektir. Üstün yeteneklerin Bilim ve Sanat Merkezi eğitim politikasında beden eğitimi yer almamaktadır. Bu

çalışmadan elde edilen verilerin üstün yeteneklilerin eğitiminde ve gelişiminde kullanılacak sistemlere yönelik fikir vermesi açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Varsayımlar

Araştırma kapsamında Bilim ve Sanat Merkezi yönetimi tarafından sunulan bilgi ve belgelerin gerçek, yansız ve doğru olacağı varsayılmaktadır.

Veri toplama araçları güvenilir ve geçerlidir.

Veri toplama araçlarına verilen cevapların doğru ve samimi olacağı varsayılmaktadır.

Araştırma kapsamında Bilim ve Sanat Merkezinde öğrenim gören öğrencilerin tamamının üstün yetenekli olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmada yer alan örneklem grubunun evreni temsil ettiği ve evrenin görüşlerini yansıttığı varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma; Ankara il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunan okullara devam eden üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrenciler ile sınırlıdır.

Araştırma kapsamında kullanılan yöntem ve veri toplama araçları ilgili araştırma sorusuna en uygun yanıt bulmak amacıyla seçilecektir.

Tanımlar

Üstün Yetenekli: Akranlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri kavrayabilen, ilgi duyduğu alanlarda bağımsız hareket eden ve yüksek düzeyde performans gösteren kişilerdir (Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2017).

Beden eğitimi: Bireyin fiziksel hareketlere katılmak suretiyle davranışlarında istekli olarak bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel değişme meydana getirme sürecidir. Hareket öğrenme ve hareket yoluyla öğrenme esas alınmaktadır (Tamer & Pulur, 2001, s. 41).

Tutum: Kişinin kendine ya da etrafındaki herhangi bir nesneye, toplumsal olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve motivasyonuna dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal tepki, ön eğilimdir (İnceoğlu, 2004, s. 36).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde üstün yetenek kavramı, üstün yetenekli çocukların genel özellikleri, tanınması, sınıflandırılması, üstün yetenekli çocukların eğitim modelleri; tutumun tanımı, özellikleri, öğeleri, işlevleri, oluşması; beden eğitimi ve sporun tanımı, beden eğitimi ve spor dersinin önemi, amacı, çocukların gelişimine etkisi, ilköğretim II. kademedede beden eğitimi ve spor dersi ve öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarına yönelik yapılan araştırmalar ile ilgili bilgi verilmiştir.

Üstün yetenek

Üstün yetenek tanımı ile ilgili tarihsel süreç içerisinde konservatif tanımlardan liberal tanımlara doğru geçiş olduğu görülmektedir. Konservatif tanımlar üstün yetenek kavramını belirli bir sınır içerisinde rakamlarla ifade etmektedir. Bu yaklaşıma göre normal seviyedeki kişilerin zekâ dağılımı genellikle 90-110 arasında olduğu halde üstün zekâlı kişilerin zekâ dağılımı 130 ve üzerindedir. Liberal tanımlar da ise belirli sınırlar olmasına rağmen daha geniş bir açıdan bakılır ve üstün yeteneğin rakamlarla belirlenmesinin zor olduğu düşünülmektedir. Bu yaklaşımda üstün yetenek herhangi bir alanda gösterilen yüksek potansiyel ya da üst düzey kapasitedir (Sak, 2013, s. 5).

Morelock (1992)'e göre üstün yetenek, normal olarak kabul ettiğimiz standartlardan niteliksel ve niceliksel açıdan farklı olarak içsel deneyimler ortaya koyan ve ileri zihinsel becerileri kapsayan eş zamanlı olmayan gelişimdir (Levent, 2014, s. 4). Günümüzde üstün zekâlı ve üstün yetenekli kavramları aynı olduğu düşünülmekte ve üstün zekânın üstün yetenek içerisinde tanımlanabileceği belirtilmektedir (Ersoy & Avcı, 2001, s. 128). Birçok araştırmacıya göre üstün zekâ ve yetenek, çocuğun bilgiyi kullanmasının ve problemleri

özmesinin akranlarına göre daha çabuk olması durumudur (Conklin & Frei, 2015, s. 20). Üstün yetenekli çocuklar ortalama bir zekâya sahip olan çocuklara göre daha hızlı öğrenmekte, bilgiyi daha iyi hatırlayabilmekte ve bu bilgiyi gerektiğinde daha etkili bir şekilde kullanmaktadır (Davis, 2014, s. 22). Üstün yetenekli çocuklar geçerliliği ve güvenilirliği olan zekâ testlerinde 130 ve üzeri puana sahip olan bireylerdir (Özsoy, Özyürek ve Eripek, 2002, s. 130).

Okullarda ocuklar üzerinde zekâ testleri uygulansa da, IQ düzeyi bireysel olarak uygulanan testlerde daha doğru sonuç vermektedir. Bireysel IQ testleri öğrencinin eğitiminde rehberlik etmekte ve daha doğru kararlar alabilmek için çok önemli olmaktadır (Davis, 2014, s. 24). Üstün yetenekliler ile ilgili tanımlara bakıldığında, üstün yetenekli çocukların normal gelişim gösteren çocuklara göre farklı ihtiyaçlarının olduğunu ve bunun için özel bir eğitime ihtiyaç duyduğunu göstermektedir (Conklin & Frei, 2015, s. 24).

Üstün Yetenek Tipleri

Üstün yetenekli çocuklar; zihinsel, yaratıcılık veya sanatsal alanlarda yüksek performansa sahip, sıra dışı liderlik kapasitesi olan ve akademik alanlarda olağanüstü başarı gösteren bireyler olarak tanımlanmaktadır. Üstün yetenekli kişilerin zihinsel farklılıkları, sosyal ve duygusal özelliklerini etkilemediği sürece toplumda fark edilmeyebilirler (Sak, 2013, s. 4). Üstün yetenekli öğrencilerin yetenek tipleri aşağıda verilmiştir.

Genel Zihinsel Yetenek

Güvenirliliği ve geçerliliği olan zekâ testlerinden 130 ve daha üzeri puan alan bireylerin genel zihinsel yetenek sınıfında olduğu belirtilmektedir. Bu bireyler yaşlarına göre daha ileri sözcük dağarcığına sahip olma, erken dönemde kitaba ilgi duyma ve okuma, neden-sonuç ilişkisini hızlı anlama, merak etme, çok fazla bilgiye sahip olma, akranları ve ortam üzerinde baskın olma, problem çözme ve soyut düşünme gibi becerileri olan kişilerdir (Ersoy & Avcı, 2001, s. 129-130).

Özel Akademik Yetenek

Akranlarına göre belirli bir akademik alanda daha yüksek performans gösteren bireylerdir. Bu kişiler üstün olduğu alanla ilgili etkinliklerde daha fazla dikkat süresine sahip olma, alanla

ilgili kavramları bilme ve diğer alanlara uygulama, o alanda hızlı öğrenme gibi özelliklere sahiptir (Ersoy & Avcı, 2001, s. 130-131).

Yaratıcı ve Üretici Düşünme

Bu bireylerin meraklı olma, deneyime açık olma, fikir üretme, aktif bir hayal gücüne sahip olma, risk alma, kendi kararları dışındaki otoriter tutumu kabul etmeme, kendi fikrini savunma ve farklı fikirleri birbirine bağlama gibi özelliklere sahip olduğu bilinmektedir (Ersoy & Avcı, 2001, s. 131-132).

Liderlik Yeteneği

Grubu yönlendirme yeteneğine sahip, sorunları kolaylıkla aşabilen, sosyal süreçleri aktif olarak yürüten ve değiştiren özellikteki kişilerdir. Bu kişilerin ilişki kurma yeteneği yüksek, empati kurabilen, sorumluluklarını yerine getiren, yeni durumlara uyum sağlayabilen, girişken ve kendine güveni yüksek olan kişilerdir (Ersoy & Avcı, 2001, s. 132).

Görsel Sanatlarda Yetenek

Bu alanda üstün yetenekli olan kişiler resim, müzik, tiyatro gibi alanların birinde ya da birkaçında özel yetenek gösterirler. Müzik alanda üstün olan kişi orijinal besteler yapma, iyi bir ritim duygusuna sahip olma, kolay nota çıkarma, enstrüman çalma ve duygularını ifade etmek için müziği kullanma gibi özelliklere sahiptir. Sanat alanında üstün yetenekli olan kişi ise çok iyi hayal gücüne sahip olma, duygu ve deneyimlerini sanatla ifade etme, üç boyutlu çalışmalar yapabilme, iyi bir gözlem yeteneğine sahip olma gibi özelliklere sahiptir (Ersoy & Avcı, 2001, s. 132-133).

Psikomotor Yetenek

Vücudunun tümünü ya da bir bölümündeki motor kaslarını kullanmada yüksek performans gösterebilen kişiler psikomotor alanda yeteneklidir. Bu kişiler yüzme, atletizm gibi spor dallarında becerikli olabildiği gibi el sanatları alanlarında da başarılı olabilirler (Ersoy & Avcı, 2001, s. 134).

Üstün Yetenekli Çocukların Genel Özellikleri

Araştırmalarda üstün yetenekli çocuğa sahip olan ailelerin yaklaşık %90'ı bebeklik döneminde çocuklarının olağanüstü dikkat düzeyine ve zengin sözcük dağarcığına sahip olduklarını söylemişlerdir (Sak, 2013, s. 57). Her üstün yetenekli çocuğun bu özelliklerin tamamına sahip olması beklenmemelidir. Matematik yeteneğine sahip olan bir çocuk yukarıdaki özelliklerden bir kaçını gösterirken, dil yeteneğine sahip olan çocuk bu özelliklerin büyük bir çoğunluğunu gösterebilir. Bazı utangaç ve içe dönük üstün yetenekli çocuklar da ise özelliklerini açığa vuramadıkları için gözlem yapılamamakta ve tanınması zorlaşmaktadır (Sak, 2013, s. 59).

Fiziksel ve Motor Gelişim Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan diğer çocuklardan daha hızlı gelişim gösterirler. Okul öncesi gelişim döneminde ilk sözcükler, ilk adımlar, kendi kendine yürüme ve okuma gibi özellikleri daha erken kazanmaktadırlar (Cutts & Moseley, 2001, s. 82). Üstün yetenekli kişilerde konuşma, yürüme gibi özelliklerin normal gelişim gösteren kişilere göre daha erken başladığı görülmektedir (Özsoy vd., 2002, s. 132).

Zihinsel Gelişim ve Dil Gelişimi Özellikleri

Üstün yetenekli kişiler çok çabuk ve kolay öğrenirler. Genellikle okula başladıklarında okumayı ve yazmayı öğrenmiş olurlar. Kendi akranlarının düzeyinden daha ileri durumdadırlar. Soyut konularda ve zihinden yapılacak işlemlerde zorlanmazlar. Duyduklarını gördüklerini ve okuduklarını uzun zaman hafızalarında tutarlar ve hatırlarlar (Özsoy vd., 2002, s. 132).

Sosyal-Duygusal Gelişim ve Kişilik Özellikleri

Üstün yetenekli kişiler yeni ve farklı durumlara çabuk alışır. Liderlik ve sorumluluk duygusuna sahiptirler (Özsoy vd., 2002, s. 132). Üstün yetenekli çocuklar için gerekli olan uyarılar tamamlanmadığı zaman duygusal anlamda olumsuz yönde etkilenmektedirler. Bu yüzden üstün yetenekli çocukların eğitime başlamadan önce anne baba ve öğretmen eğitiminin yapılması gerekmektedir. Anne baba ve öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara karşı nasıl davranış sergileyeceklerinin belirlenmesi, anne baba ve öğretmen arasındaki

işbirliğinin arttırılması ile üstün yetenekli çocukların eğitiminde ve gelişiminde fayda sağlayacağı düşünülmektedir (Baykoç, 2010, s. 309).

Üstün Yeteneklilerin Tanılanması

Tanılama, belirli özelliklere sahip olan ya da belirli bir sınıfa giren kişileri belirleme sürecidir. Üstün yetenekli çocukları tanılama, zekâ, yaratıcılık ve başarı gibi bireysel özelliklere yönelik bilgilerin toplandığı ve bu bilgilerle çocukların zihinsel kapasiteleri veya potansiyelleri ile ilgili kararların alındığı bir süreçtir. Tanılamanın doğru ve kaliteli olması için çocuk ile ilgili toplanan verilerin detaylı ve güvenilir olması, farklı disiplinlerden uzmanların tanılama sürecine katkıda bulunması ve bilgi toplama araçlarının çeşitliliğinin olması gerekmektedir (Sak, 2013, s. 93). Zekâ ve yetenek kuramlarındaki çeşitlilikler, yetenekleri olan kişilerin kendi akranlarındaki özellikler arasındaki farklılık, tanı koyacak kişilerdeki farklılık gibi sebeplerden dolayı bireyin tek bir yöntem ile tanılanma ve belirlenmesi olanaksız görülmektedir. Geçerli ve güvenilir bir sonuç için sistemli çok yönlü arama, tarama ve inceleme gereklidir (Özsoy vd., 2002, s. 131).

Üstün yetenekli öğrencilerin hakkında bilgi sahibi olabilmek için sistematik bir gözlem yapılmalı ve kendileri ile ilgili verecekleri ipuçlarına dikkat ederek performanslarını izlemek gerekmektedir (Cutts & Moseley, 2001, s. 61). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri tanılamak için kullanılan birçok yöntem vardır. Bunlar ebeveyn raporları, öğretmen tavsiyesi, kendini aday gösterme, arkadaşları tarafından aday gösterilme, zekâ testleri ve başarı testi skorları gibi tanılama yöntemleridir (Conklin & Frei, 2015, s. 22). Tanılamanın amacı, çocuğun bireysel özelliklerine uygun çeşitli özel eğitim, rehberlik ve danışmanlık programları hazırlamaktır. Tanılama sistemi, çocuğun bireysel özelliklerini belirleyebilmeli ve öğrenciler için oluşturulan eğitim programlarının içerikleri ile örtüşmelidir (Sak, 2013, s. 95).

Bebeklik ve okul öncesi dönemdeki çocuklarda üstün yetenekliliği tanılamak, okul öncesi dönemde ve daha sonraki yaşlarda üstün yetenekli kişileri tanılamaktan daha kolaydır. Bu dönemde anne ve babalar çocuklarının davranışlarını takip ederek, üstün yeteneklilik belirtilerinin olup olmadığı hakkında bilgi sahibi olabilirler. Anne ve babalar çocuklarına ilk eğitim veren kişiler olduğu için onların yeteneklerinin farkında olmaları, üstün yetenekli olan çocuklarının gelişimlerini takip etmeleri, çocuklarına destek olmaları, çocuklarının kimlik kazanması açısından büyük önem taşımaktadır. Anne ve babalar ile ilgili yapılan çalışmalarda genel olarak anne babaların çocuklarının üstün yetenekli olup olmadıklarını fark edebildikleri,

ancak bazı ailelerin ise üstün yeteneklilik işaretini normal olarak kabul ettikleri için üstün yeteneklilik durumunu fark edemedikleri görülmektedir (Baykoç, 2010, s. 306).

Üstün yetenekli bireylerin ilerde daha başarılı olabilmeleri için erken yaşlarda tespit edilmesi ve doğru tanı konulması gerekmektedir. Bu bireylerin bazıları üstün gelişimleri ve başarıları ile kendilerini daha kolay ön plana çıkarabilirken, bazıları ise yeteneklerini çeşitli sebeplerden dolayı ortaya çıkaramamışlardır. Sosyal, kültürel ve ekonomik durumu düşük ailelerde, okula gitmemiş veya okuldan ayrılmak zorunda kalmış olan kişilerde üstün yeteneklerinin fark edilmesi çok güçtür. Bunun dışında okula devam eden bazı üstün yetenekli bireylerin ise farkına varılmamış ve tam tersi kanılar ile damgalanmış olup, gerçek yeteneklerinin ise sonradan ortaya çıktığı görülmüştür. Bu yüzden üstün yetenekli kişilerin tanınması ve değerlendirilmesi çok hassas ve dikkat edilmesi gereken bir konudur (Özsoy vd., 2002, s. 131).

Tanımlama ilkeleri aşağıda verilmiştir:

- Üstün yetenekli çocukları tanılamak için yapılan araştırmalar olabildiğince erken yaşlarda başlatılmalıdır. Bazı çocukların zihinsel gelişimleri erken yaşlarda hızlıken sonraki yıllarda daha yavaş olabilmektedir. Buda okul öncesinde tanılamamanın çok önemli olduğunu göstermektedir.
- Bazı çocuklar ilk tanılama sürecinde gerçek performanslarını ortaya koyamamaktadır. Bu yüzden tanılama sistematik bir şekilde belli aralıklarla tekrarlanmalıdır.
- Tanılama öğrencinin yararı için olmalıdır.
- Bilimsel yöntemler temel alınmalı ve etkinliği kanıtlanmış modeller kullanılmalıdır.
- Çocukların farklı yeteneklerini ölçebilmelidir.
- Eşitlik göz önünde bulundurularak, okul yöneticilerinin ya da öğretmenlerin inisiyatifine bırakılmadan tüm öğrenciler ön taramadan geçirilmelidir (Sak, 2013, s. 95-96).

Üstün Yeteneklilerin Sınıflandırılması

Üstün yetenekli bireyler yetenek düzeyleri ve özellikleri yönünden birbirinden farklılık göstermektedirler. Bu farklılıklardan dolayı üstün yeteneklilerin eğitiminde alan sınıflandırılmasına dikkat edilmesi, bu bireylerin eğitsel ihtiyaçlarının karşılanması açısından çok önemlidir. Üstün yetenekliler; hafif düzeyde üstün yetenekli (115-129), normal üstün yetenekli (130-144), çok üstün yetenekli (145-159), olağanüstü üstün yetenekli (160-179), dahi seviyesinde üstün yetenekli (180+) olarak zekâ bölümü puanına göre gruplara ayrılmaktadırlar (Levent, 2014, s. 34).

Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Modelleri

Tarihimizde üstün yetenekli kişilerin en iyi önem verildiği dönem, Osmanlı İmparatorluğu'nda Enderun Mektepleri olmuştur. Üstün yeteneklilerin eğitiminin temeli olan Enderun 600 senelik bir imparatorluğun sivil ve askeri yönetim, bilim ve sanat gibi alanlarında temelini oluşturmuştur (Baykoç, 2010, s. 313). Osmanlı İmparatorluğu döneminde Enderun Saray Okulu üstün yeteneklilerin seçimi, eğitimi ve istihdamı konusunda ilk örgün eğitim uygulamasının başlangıcı olarak görülmektedir. Ancak sistemin geliştirilememesi sebebiyle giderek bozulmuştur. Üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitimleri yirminci yüzyılda başladığı görülmektedir ve bunun için A.B.D. ve Almanya öncü olmuştur (Özsoy vd., 2002, s. 126).

Üstün yetenekli çocukların eğitim ihtiyaçlarını normal okul müfredatlarının karşılamadığı, müfredatların çok yönlü ve yaratıcı olması gerektiği araştırmacı ve eğitimciler tarafından gerekli görülmektedir. Üstün yetenekli çocukların eğitim programları bilişsel gelişimlerine destek olacak şekilde düzenlenmeli ve gelişim seviyelerine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Bu hazırlanan eğitim planı üstün yetenekli çocukların yaşlarına uygun seviyede olmalı ve bireysel yeteneklerini geliştirecek düzeyde olmalıdır (Baykoç, 2010, s. 310). Okul öncesi eğitim dönemi ile birlikte anne baba gözlemleri, öğretmen gözlemleri ve nicel ölçümlerle desteklenmektedir. Üstün yetenekli çocukların taranması ve tanılama sürecinde çocuğun fiziksel, bilişsel, sosyal, duygusal ve dil gelişimi alanlarındaki seviyeleri ölçekler ile birlikte belirlenmelidir. Gelişim alanları ile ilgili standart testler ve ölçekler kullanılmalı, 0-18 yaş grubu çocukların gelişim alanları ile ilgili eğitim almış uzman kişiler, çocuk gelişimciler ve rehber öğretmenler eşliğinde değerlendirilmelidir (Baykoç, 2010, s. 307).

Erken çocukluk dönemi kişinin hayatında hızla gelişim ve değişim olması açısından önem taşımaktadır. Bu dönemde kişilerin ilgi, yetenek ve becerilerinin tanınması, gelecekteki eğitim hayatına yön verecektir. Bu yüzden üstün yetenekli çocukların erken yaşlarda belirlenmesi; ev ortamının hazırlanması, eğitim programlarının planlanması, anne-babanın ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi açısından önemlidir. Böylelikle üstün yetenekli çocukların erken dönemde uygun eğitim almalarına ve daha sonraki yaşamında beceri ve yeteneklerini daha erken geliştirmelerine yardımcı olacaktır (Baykoç, 2010, s. 309). Anaokuluna veya bir sınıfa kabul edilmeden önce üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel, duygusal ve sosyal olgunluk düzeyleri ve fiziksel olarak ne derece hazır olduklarının dikkatlice ölçülmesi gerekmektedir (Davis, 2014, s. 164).

Üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitimleri ile ilgili değişik yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlar; hızlandırma, grupta ve zenginleştirme olarak adlandırılan ve her birinin kendi içerisinde farklı uygulamaları bulunan yaklaşımlardır (Özsoy vd., 2002, s. 127). Üstün yetenekli çocukları tanılayıp değerlendirdikten sonra ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayacak olan eğitim programını ve verilmesi gereken özel eğitim hizmetlerine karar verilmelidir. Bu hizmetler üç ana başlık altında toplanabilir (Ersoy & Avcı, 2001, s. 136).

Gruplama

Üstün yetenekli öğrencileri bir araya getirmenin en iyi yolu gruplama uygulamalarıdır. Gruplama onların akademik açıdan gelişmesine, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Davis, 2014, s. 161). Yetenek bakımından aynı özellikleri taşıyan çocukların, beraber çalışabilmeleri için sınıf içinde ya da sınıf dışında belli zaman aralıklarında farklı gruplamalar yapılmaktadır (Baykoç, 2010, s. 312).

Sınıf öğretmeni öğrencileri yakından izlenmeli ve gruba uyumda sorun yaşayan öğrencileri başka bir gruba yönlendirmelidir. Program altı haftada bir gözden geçirilerek gruplamada gerekli düzenlemeler yapılmalıdır (Cutts & Moseley, 2001, s. 193). Üstün yetenekli öğrencileri gruplama yapmak için, gerekli tanılama teknikleri kullanılmalı, özellikle sınıf öğretmenin seçimi göz önünde bulundurulmalıdır. Üstün yetenekli öğrencinin okul dosyası, daha önceki bilgileri ve ilgileri incelenmelidir. Son karar verilmeden önce, öğrencinin tüm öğretmenlerinin ve idarecilerin bir araya gelmesi olası hataları minimuma indirerek, sonrası için ihtiyaç duyulacak işbirliği de sağlamış olacaktır (Cutts & Moseley, 2001, s. 196).

Yetenek seviyelerine göre öğrencilerin farklı okullarda, farklı sınıflarda veya aynı sınıflarda farklı şekillerde eğitim almalarını sağlayan bir eğitim stratejisi olan gruptanmanın öğrencilerin başarılarını arttırmada etkili olduğu bilinmektedir. Bu etki, gruptanma türlerinin ve gruptanma ile ele alınan eğitim programlarının içeriği ile sağlanmaktadır (Sak, 2013, s. 134). Gruptanma akademik olarak faydalı olmasının yanı sıra sosyal yararları da olmaktadır. Gruptanma hızlı bir şekilde temel konuları geçip, ileri seviyedeki konulara doğru ilerlemesini sağlar. Gruptanların sayısının az olması öğrencilerin araştırmalarında, çeşitli projelerinde öğretmenin özel olarak yakından ilgilenmesi de kolaylaştırır (Davis, 2014, s. 236).

Üstün yetenekli öğrencileri gruptandırmanın en önemli nedenlerinden biri çocukların birbirlerinin zihinsel başarılarını daha çok takdir etme şansı bulmalarını sağlamasıdır. Bu şekilde öğrenci ilgi görmek için başka yollar aramaya ihtiyaç duymayacak ve yüksek düzeyde başarılı olabilmek için sürekli olarak kendini geliştirmeye odaklanacaktır (Cutts & Moseley, 2001, s. 290).

Hızlandırma

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde kalıcı öğrenmeyi sağlayan ve sınıf ortamında sıkılmayı engelleyen etkili bir eğitim stratejisidir (Sak, 2013, s. 149). Öğrencinin üstün yeteneği ve erken gelişimine dikkat edilerek kendi akranlarından önce eğitime başlaması ve sınıfları kendi seviyesine göre atlayarak bir üst sınıfa geçmesine dayalı bir uygulamadır. Hızlandırma ilkokuldan başlayarak üniversiteye kadar herhangi düzeydeki uygulamayı kapsamaktadır. Bu tür uygulamaların en büyük sıkıntısı, öğrencinin sadece zihin gelişimi ve bilgisini dikkate alınarak onu kendi yaşlılarından ayırıp, fiziksel ve sosyal olarak kendisinden daha büyük kişilerle birlikte eğitime zorlanmasıdır. Ancak akademik yönden sınıfına ve okuluna uyum gösterebilse de, sosyal ve duygusal açıdan bazı sıkıntılar yaşayabilmektedir. Bu yüzden hızlandırma uygulanan öğrenciye en fazla bir ya da iki yıldan daha büyük öğrencilerle birlikte eğitim verilmesine özen gösterilmelidir (Özsoy vd., 2002, s. 142).

Hızlı öğrenebilme, öğrendiklerini kolay hatırlayabilme ve tekrar yapmaktan sıkılma üstün yetenekli öğrencilerin ortak özelliklerindendir. Bu yüzden üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde öğretim hızına dikkat edilmelidir (Sak, 2009, s. 85). Hızlandırma, farklı uygulamalarla programın normal sürecinden daha erken tamamlanmasıdır. Okula erken başlama, sınıf atlama, programı zamanından önce tamamlama, seminerlere katılma gibi farklı

şekillerde uygulanabilmektedir. Öğretmenler, aileler ve yöneticiler genel olarak üstün yetenekli öğrencilerin hızlandırma programına katılabilecek yeterli sosyal, duygusal, fiziksel ve motor özelliklerine sahip olmadığını düşünmektedir. Bazı öğrencilerin sıkılmalarını engelleyerek verimi arttırmakta, bazı öğrenciler için ise akranlarıyla yeterli iletişim kuramaması sebebiyle sosyalleşmeyi engellemektedir. Bu nedenle, hızlandırma programından önce üstün yetenekli öğrencilerin gelişimsel değerlendirmesi yapılarak onun eğitim ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanmalıdır (Ersoy & Avcı, 2001, s. 137).

Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen ve gelişen öğrencilerin seviyelerine uygun eğitim programına devam etmeleri hızlandırmanın temel prensibidir. Hızlandırmanın seviyesi belirlenirken okulların olanakları ve öğrencilerin akademik gelişim hızları dikkate alınmalıdır. Ayrıca hızlandırma programının başarısı öğrencinin alanındaki motivasyon, ilgi ve sorumluluk alma düzeyine de bağlıdır. Öğrencinin akademik açıdan yeterli olmasının yanı sıra, sosyal ve duygusal gelişimleri dikkate alınarak hızlandırma yapılmalıdır. Araştırmalar, hızlandırmanın üstün yetenekli öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini önemli ölçüde olumsuz olarak etkilemediğini ortaya koysa da, bazı kırılgan üstün yetenekli öğrencilerin hızlandırmadan olumsuz etkileneceği unutulmamalıdır (Sak, 2013, s. 158-159).

Zenginleştirme

Genel müfredatın kapsamını genişleterek ileri düzey konulara yer veren eğitim farklılaştırma stratejisidir. Öğrencilerin bireysel özelliklerine göre ya da grup özelliklerine göre yapılan farklılaştırmalar, eğitim uygulamalarında çok önemlidir (Sak, 2013, s. 160). Zenginleştirme, belli bir sürede belli bir içeriğe yönelik hedeflere ulaşma yöntemidir. Sürece yönelik hedefler yaratıcı düşünme, problem çözme ve bilimsel düşünmeyi kapsar. İçeriğe yönelik hedefler ise süreçlerin gelişmesini sağlayan ders konuları, projeler ve etkinliklerdir (Baykoç, 2010, s. 313). Zenginleştirme uygulamalarında; sınıfın eğitim düzeyi, kullanılacak eğitim yöntemleri, günlük çalışma programları, çevre koşulları, okulun ilkeleri, öğrencilerin yaşantıları ve özel ilgi alanları dikkate alınarak yapılmalıdır (Cutts & Moseley, 2001, s. 97). Zenginleştirme olumlu etik anlayışı, alan gezileri, üniversite ile ilgili bilgilendirme, problem çözme, yaratıcı düşünme, kritik düşünme, planlama, analiz etme gibi düşünme becerilerinin gelişmesini hedeflemektedir (Davis, 2014, s. 187).

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanamaması, onların mevcut yetenek ve potansiyelini kullanabilmelerine engel olmaktadır. Bu yüzden üstün yetenekli öğrencilerin

mevcut potansiyellerini kullanabilmelerine imkân vererek, gelişimsel özelliklerine uygun eğitim ortamı ve öğretim olanaklarından faydalanmalarının sağlanması gerekmektedir. Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilerin özel öğrenme ihtiyaçlarına cevap vererek, öğrenme hızlarına uygun tek bir model yerine çoklu modelin kullanılacağı yeni eğitim politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir (Levent, 2014, s. 50). Zenginleştirme planlamadan önce öğrencilerin yeteneklerini, ilgilerini ve zayıf yönlerini belirleyerek, öğrenciye en iyi fayda sağlayabilecek bir program hazırlanmalıdır. Hazırlanan programda ilerleme olup olmadığı belli aralıklarla kontrol edilmeli ve bu doğrultuda gerekli olan düzenlemeler yapılmalıdır (Cutts & Moseley, 2001, s. 104). Bunun için sınıf içerisinde farklılaştırılmış öğrenme uygulamalarının planlanması gerekmektedir. Zenginleştirme yatay ve dikey olmak üzere iki şekilde yapılabilmektedir. Yatay zenginleştirme etkinlik ve ders türü artırılarak yapılmaktadır. Dikey zenginleştirme ise belli bir konu üzerinde derinlemesine çalışmalar yapılmaktadır. Bu yaklaşımın yapılabilmesi için öğretmenin konuyla ilgili yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. Zenginleştirme yaklaşımında bağımsız proje çalışmaları, misafir konuşmacılar çağırma, ileri seviyede sınıf dışı öğretim çalışmaları, yüksek seviyeli materyallerle çalışma gibi uygulamalar yapılabilmektedir (Ersoy & Avcı, 2001, s. 136).

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEMLER)

Bilim sanat merkezleri örgün eğitimin dışında okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesindeki üstün yetenekli öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine yönelik eğitim alabildikleri merkezlerdir. Bilim ve sanat merkezlerine üstün yetenekli öğrenciler gözlem formu kriterine göre aday olurlar. Aday olan üstün yetenekli öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan grup değerlendirilmesi testi uygulanır. Uzmanlar tarafından bireysel inceleme yapılarak, üstün yetenekli olarak tespit edilen öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezinde eğitime başlatılırlar (Baykoç, 2010, s. 320).

Tanımlama süreci tüm öğrenci kitlesinin tarama listeleri ve davranış ölçekleri gibi ölçüm veya öneri araçları kullanılarak ya da uzmanların, öğretmenlerin veya ailelerin öğrencileri aday göstermeleri ile taramaya başlamalıdır. Sonraki aşamada öğrencileri seçen kurum, grup zekâ testlerini ya da bireysel zekâ testlerini uygulamalıdır. Amaç, doğru öğrenci kitlesini belirlemek ve aday öğrenci sayısını en aza indirebilmektir. Son aşamada ise öğrenciler hakkında bilgiler toplanarak komisyon tarafından incelenip, kimlerin programa katılacağına karar verilir (Sak, 2013, s. 105). Bilim ve Sanat Merkezlerinde üstün yetenekli öğrencilerin

kendi seçtikleri projeler çerçevesinde kendilerinin geliştirdikleri çözümleri uygulamaları ve bu süreç içerisinde öğrenmeleri amaçlanmaktadır. Üstün yetenekli öğrencileri, öğretmenler eşliğinde üreten, problem çözen, yaratıcı düşünebilen, bilimsel araştırma yapabilen kişiler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Levent, 2014, s. 52).

Üstün yetenekli öğrenciler yaşlıları ile birlikte devam ettiği okulda temel eğitimini almakta ve sonrasında bilim ve sanat merkezlerinde üstün oldukları alanlarda, başka okullardan gelen seviyelerine uygun arkadaşları ve o alandaki öğretmenler ile çalışmaktadır. Bu modelde çocuklar okullarında, kendi sınıf arkadaşlarından soyutlanmayarak, gelecekte yönlendirecekleri toplum bireylerinin zihinsel, sosyal, kültürel özelliklerini tanıma fırsatına sahip olacaklardır (Baykoç, 2010, s. 322).

Beden Eğitimi ve Spor

Beden Eğitimi ve Sporun Tanımı

Beden eğitimi; Milli Eğitimin temel ilkelerine bağlı olarak bireyin beden, ruhen ve fikir açısından gelişmesini ve bireyin sosyalleşerek kendi kişiliğini bulmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır (Aracı, 2001, s. 5).

Beden eğitiminde yapılan hareketin eğitici bir değer taşıması, etkinliğe yönelik hareketlerin kişinin beceri ve yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlaması ve bu hareketlerinde yaşamı boyunca amacına uygun şekilde kullanılması çok önemlidir (Demirci, 2008, s. 5). Beden eğitimi; koşu, atlama, atma gibi temel fiziksel hareketlerin ve spor becerilerinin öğrenilmesini, bununla birlikte hareket yoluyla zihinsel, sosyal ve duygusal olarak katkı sağlamayı amaçlamaktadır (Nebioğlu, 2006, s. 442).

Spor, beden eğitimi etkinliklerinin farklı branşlarda üst düzey yapılan, fiziksel, zihinsel özelliklerin yanı sıra spora özgü teknik özelliklere sahip olmayı gerektiren, yarışmaya yönelik ve belirli kurallarla yapılan bir etkinliktir (Aracı, 2001, s. 5). Spor saha ve salonlarda yapılabilen, belli araç ve gereçlere ihtiyaç duyulan, belli kurallar çerçevesinde yapılan yarışmalardır (Demirci, 2008, s. 5).

Beden eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı kişiliğin gelişmesi, sosyalleşme ve bedensel hareketler ile eğitimin sağlanmasıdır (Harmandar, 2004, s. 87). Çocuğun büyüme,

olgunlaşma ve hazır olma gibi gelişim özelliklerine sahip olması beden eğitimine yönelik öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için gerekli olmaktadır (Topkaya, 2012, s. 9).

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi

Eğitimin önemli bir parçası olan beden eğitimi, çocuğun gelişimsel özelliklerini dikkate alarak, kişisel ve toplumsal açıdan sağlıklı, ahlaklı, mutlu, yaratıcı, milli değerlerini ve hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış bireyler olarak yetiştirmeleri için büyük önem taşımaktadır (Harmandar, 2004, s. 90). Çocuğun belli yaştan önce kazanması gereken hareket, beceri ve spor alışkanlıkları vardır. Eğer bu alışkanlıklar zamanında kazanılmazsa, sonradan edinilmesi zorlaşmaktadır. Çocuk hareket etmeye ve oyun oynamaya ihtiyaç duymaktadır. Buda ilköğretim düzeyinde fazla olmakta, beden eğitimi ve spor dersiyle birlikte bu ihtiyaç karşılanabilmektedir (Nebioğlu, 2006, s. 442).

Çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için, bugünün hastalığı hareketsiz yaşam ve buna bağlı olarak ortaya çıkan şişmanlığın önüne geçilmesi gerekmektedir. Bu da beden eğitiminin insan hayatı içerisinde yaşamı boyunca olmasıyla sağlanabilir (Çöndü, 1999, s. 21). Bu yüzden çocuklar kendi seviyelerine uygun olan fiziksel etkinliklere katılmalıdır. Bu katılım sayesinde edinilen fiziksel gelişimin yanı sıra zihinsel, sosyal ve duygusal açıdan da gelişim sağlamış olacaktır. Çocuklar etkinlik esnasında grup içerisinde liderlik yapabilmeyi, arkadaşlarının haklarına saygı duymayı, kurallara uymayı, dürüst ve adil olmayı öğrenmektedirler. Bu etkinliklere katılmaları ve okul dışında da aynı şekilde devam etmeleri fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal açıdan gelişimleri için çok önemli olduğu düşünülmektedir (Nebioğlu, 2006, s. 442).

Çocuğun sahip olduğu saldırganlık hali ve tek düze yaşamın sonucunda ortaya çıkan gerginliğin ve geçimsizliğin giderilmesi için beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım büyük önem taşımaktadır. Çocuğun oyun içerisindeki kurallara uymak zorunda olduğunu bilmesi, onun toplum içerisinde uyumlu bir kişi olmasına, yasalara uyan ve kabul eden bir kişiliğe sahip olmasına katkı sağlar. Her çocuğun yaşadığı aile ortamı ve çevresi birbirinden farklı olduğu için; hepsinin ihtiyacı, ilgi ve yetenekleri birbirinden farklıdır. Bu yüzden öğretmende bu konuda dikkatli olmalı, öğrencileri anlamalı ve onlara uygun etkinlikler yoluyla kazanımları gerçekleştirmelidir (Harmandar, 2004, s. 90).

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amaçları

Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının amacı; öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı hayat becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki öğrenim seviyesine hazırlanmalarıdır. Bu amaç doğrultusunda, beden eğitimi ve spor dersini alan öğrencilerin aşağıdaki kazanımlara ulaşması beklenmektedir:

- Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir,
- Hareket kavramlarını ve ilkelerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır,
- Hareket stratejilerini ve taktiklerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır,
- Sağlıklı hayatla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarıyla ilkelerini açıklar,
- Sağlıklı olmak, sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır,
- Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikim ve değerlerimizi kavrar,
- Beden eğitimi ve spor yoluyla öz yönetim becerilerini geliştirir,
- Beden eğitimi ve spor yoluyla iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

Bu doğrultuda Türk Milli Eğitiminde beden eğitiminin genel amaçları:

- Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme,
- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme,
- Milli bayramları ve kurtuluş günlerinin önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme,
- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme,
- Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
- Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme,
- Kamu kaynaklarını iyi kullanabilme ve koruyabilme,

- Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak, boş zamanlarını sportif faaliyetlerle değerlendirmeye istekli olabilme,
- Tabiatı sevmeye temiz hava ve güneşten faydalanabilme,
- İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranabilme alışkanlığı edinebilme,
- Dostça oynama ve yarışma, kazananı kutlama, kaybetmeyi kabullenebilme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme,
- İyi duruş alışkanlığı edinebilme,
- Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme,
- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme,
- Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme,
- Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinebilme ve bunları uygulamaya istekli olabilme (Nebioğlu, 2006, s. 456).

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Gelişime Etkileri

Çocuklar fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak bir bütün olarak yetiştirilmesi gerekmektedir ve bu yüzden eğitim verilirken yalnızca zihinsel eğitim değil, aynı zamanda fiziksel eğitiminde verilmesi gerekmektedir. Beden eğitimi ve spor dersi bu eğimin verilebilmesi için genel eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır (Aracı, 2001, s. 25). Gelişim bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bilişsel, psikomotor ve duyuşsal gelişim alanları birbirinden ayrı olarak düşünülemez. Psikomotor gelişimin daha yoğun olduğu ders programlarında konuya uygun amaçlara yer verilmiş olsa da, kazanımlara bakıldığında bilişsel ve duyuşsal gelişimlerin de olduğu ve yer verildiği görülmektedir (Topkaya, 2012, s. 12).

Fiziksel Gelişim

Fiziksel gelişim boy, kilo ve hacim artışıyla birlikte vücut sisteminin fonksiyonlarını yerine getirebilmesidir. Dokuz yaşına kadar erkek çocuklar kız çocuklardan daha uzun ve ağırdırlar. Dokuz yaşından sonra on beş yaşına kadar olan dönemde ise, kız çocukları erkek çocuklara göre daha uzun ve ağırdırlar. Kas yapısı, kemik ve iskelet yapısındaki gelişiminden daha yavaş olmaktadır (Topkaya, 2011, s. 20).

Çocuklarda fizyolojik gelişim kalp, kan dolaşımı ve solunum sistemindeki gelişimleri kapsamaktadır. Bu gelişimlerin oluşması için gerekli olan sportif aktivitelerdir. Dışarıdan

yapılan bu yüklemelerle birlikte kalp dolaşım ve solunum sisteminin de gelişimine katkısı olmaktadır. Özellikle 10-15 yaş arasındaki çocuklar için yapılacak olan etkinliklerde seviyelerine uygunluğuna dikkat edilmesi gerekmektedir. Yapılan aktiviteler yaşa uygun olmazsa, hormonlar üzerinde olumsuz etki oluşturmakta ve böylece kas gelişimini de etkilemektedir (Demirci, 2008, s. 16).

Psikomotor Gelişim

Motor gelişimi yaşam boyu devam eden bir süreçtir ve sadece kuvvet, dayanıklılık, denge gibi özelliklere bağlı değil, aynı zamanda zihinsel ve duygusal gelişimlerden de etkilenmektedir (Aracı, 2001, s. 27). Çocuğun doğumundan itibaren gelişmeye başlayan hareket gelişimi; refleks hareketler, ilkel hareketler, temel hareketler ve spor ile ilgili hareketler olarak yaşa uygun şekilde gelişimi sürekli devam eden bir süreçtir (Topkaya, 2012, s. 14).

Beden eğitimi ve sporun en önemli amaçlarından biri, hayat boyu devam eden fiziksel değişimin sağlıklı şekilde olması ve motorik becerilerin kazanılmasıdır. Bu gelişimde hem kişinin organik gelişiminin sağlanması hem de yaşa uygun olarak edinilmesi gereken hareket becerilerinin doğru şekilde öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Bunun oluşması için en önemli etken beden eğitimi öğretmenidir. Beden eğitimi öğretmeni derslerde çocuklara yaptırmış olduğu etkinlikleri çocuğun psikomotor gelişimine uygun olacak şekilde ayarlaması gerekmektedir (Demirci, 2008, s. 18).

Zihinsel Gelişim

Beden eğitimi ve spor öğretimi ile yapılan hareketlerle edinilen davranışların öğrenilmesi, ilk önce zihinsel bir öğrenme ve etkinlik olarak gerçekleşmektedir. Psikomotor davranışın oluşması için ilk olarak duyu ve algı oluşması gerekir. Bu duyu oluşumu duygusal da olsa psikomotor da olsa değerlendirmesi bilişsel olarak gerçekleşmektedir. Öğretimin zihinsel gelişime katkı sağlayabilmesi için, yapılacak uygulamaların çocuğa uygun bilişsel öğrenme dönemine göre planlanması gerekmektedir (Topkaya, 2011, s. 31).

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile kişi, sağlık ilkelerini, temizlik, hastalıktan korunma, dengeli beslenme ve hareketin yaşamdaki önemini öğrenir. Yapılacak olan etkinlikler ile bu bilgilerin birleştirilmesiyle doğru ve sağlıklı bir birey olması amaçlanmaktadır (Aracı, 2001, s. 30).

Sosyal ve Duygusal Gelişim

Okulda beden eğitimi etkinlikleriyle öğrenciler sosyalleşerek çevre edilebilmekte ve kendi kişiliklerinin oluşmasına katkı sağlamaktadırlar. Bazen grup olarak bazen de bireysel olarak fiziksel etkinliklere katılarak bedensel gelişimin yanı sıra kişisel gelişimin de ilerlemesi amaçlanmaktadır. Yapılan bu etkinliklerin demokratik bir ortamda yapılıyor olması, öğrencilerin bu yöndeki değerlerinin gelişmesine, sorumluluk almasına ve liderlik özelliklerinin ortaya çıkmasına yardımcı olur (Nebioğlu, 2006, s. 443).

Beden eğitimi derslerinde kullanılan öğretim etkinlikleri, öğretim amaçları içerisinde yer alan duyuşsal alana yönelik hedefler göz önüne alınarak plan yapılmalı ve uygulanma buna uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Çocukların psikomotor gelişime yönelik yapılan etkinliklerde istekli, coşkulu olması öğrenmeyi ve katılımı olumlu yönde etkilemektedir. Aksi halde etkinlikten beklenen psikomotor öğrenmede de başarı istenilen seviyede olmayacaktır. Çocukların yaptığı etkinlikten zevk alması; sorumluluk alma, alışkanlık haline getirme, değerler geliştirme gibi tutumlar oluşturmaya yardımcı olmaktadır (Topkaya, 2012, s. 15).

Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin her biri toplumsal bir deneyimdir. Bu etkinliklerde bireyler hareketler yoluyla duygularını ifade edebilmektedirler. Yapılan etkinlik sırasında saldırganlık, öfke, utangaçlık gibi duyguların kontrol edilmesini öğrenirler. Ayrıca birey sorumluluk almayı, etkin olmayı, düşüncelerini ifade etmeyi ve sonuçlara katlanmayı öğrenir (Aracı, 2001, s. 34). İlköğretim çağındaki çocuğun fiziksel gelişimi ve kişilik oluşumu beden eğitimi ve spor ile olumlu yönde gelişimi sağlanmaktadır. Sportif etkinliklerdeki başarısızlıklar bu dönemde çocukları sosyal ve duygusal açıdan olumsuz yönde etkilemektedir (Demirci, 2008, s. 17).

İlköğretim II. Kademedeki Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulamaları

Beden eğitimi ve spor dersi ilköğretimde okuyan öğrencilerin fiziksel etkinliklere ve spora katılmalarına ve bu süreçlerde bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak tüm eğitim süreçlerini içerir. Bu eğitim sürecinde öğrencilerin yaş düzeyi, hazır bulunuşlukları, ilgileri, beklentileri, gibi etkenlerin dikkate alınması gereklidir. Ders, öğrencilerin yaşıyla fiziksel özelliklerine uygun olan fiziksel etkinliklere ve sporlara katılacakları şekilde planlanır. İlköğretim dönemi çocuklar için spora başlama yaşını içeren bir zamandır. Beden eğitimi öğretmenin gözlemleriyle çocukların

kişisel özelliklerine göre branşlaşma sağlanabilmektedir. Ayrıca fiziksel gelişimi ile birlikte sorumluluk alma, yardımlaşma, kendine güvenme, karar verme gibi özelliklerinin de gelişmesine katkıda bulunur (Harmandar, 2004, s. 94).

Bu doğrultuda Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı, ortaokul 5-8. sınıflar düzeyindeki öğrencilerin gelişim ihtiyaçları ve eğitim öncelikleri göz önüne alınarak “hareket yetkinliği” ile “aktif ve sağlıklı hayat” olmak üzere iki temel öğrenme ve gelişim alanı üzerine tasarlanmıştır. Aynı zamanda, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin içindeki öz yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini geliştirme fırsatlarından etkili bir şekilde yararlanmak için bu boyutlarla ilgili kazanımlara da öğretim programında yer verilmiştir (MEB, 2018).

Öğrencilerin ilköğretim dönem sonunda ve öğretim yılı sonunda edinmesi gereken kazanımlar ve yaşam boyu ihtiyaç duyacağı temel beceriler beden eğitimi ve spor dersi öğretim programında belirtilmiştir. Bu belirtilen kazanımlar yapılan etkinlikler sonucunda bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanları açısından geliştirilmesi gereken özelliklerdir (Topkaya, 2011, s. 299).

Tutum

Tutum, kişinin etrafındaki herhangi bir konuya yönelik sahip olduğu tepki ön eğilimidir. Kişinin herhangi bir konuya karşı tutum sahibi olabilmesi için doğrudan bir deneyim yaşamış olması ya da dolaylı yoldan edindikleri o konuya ilişkin bilgilere sahip olması gerekmektedir (Baysal & Tekarslan, 2004, s. 299). Tutum genel olarak insanın bir olay karşısında beklenen bir tavır ya da davranış biçimi oluşturma eğilimi olarak ele alınır ve insanın her türlü davranışının temelinde tutumun olduğu kabul edilmektedir (İnceoğlu, 2004, s. 11). Herhangi bir şeyin tutum olarak kabul edilebilmesi için zihinsel bir değerlendirme olması gerekmektedir. Ancak bireyin zamanla geliştirerek sahip olduğu sabit tutumlar, hem duygusal hem de davranışsal öğeleri de içermektedir (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 106).

Tutum, bireyin bir tutum ögesini kabul ya da reddetmesine yönelik yerleşik eğilimdir. Tutum nesnesi, kişinin karşı karşıya olduğu bir olay, kişi veya çözebileceği bir sorun, öğrenebileceği bir konu olabilmektedir. Tutum bir davranış değil, davranışı oluşturan bir eğilimdir. Bireyin sosyal çevresi ne kadar karmaşık olursa olsun tutumu güçlü ve belirgin ise, kişinin davranışı ile tutumu arasında tutarlılık oluşmaktadır (Başaran, 1996, s. 293). Bir öğrencinin okulda başarılı olup olmadığına yönelik algısı ile onun başarısına yönelik olarak öğretmen, anne baba ve arkadaşlarının göstermiş olduğu tepkiler uzun süre aynı olursa, öğrenci okula karşı

olumlu ya da olumsuz bir tutum geliştirecektir. Sonra da bu tutumu okula ve okuldaki öğretmenlerine arkadaşlarına karşı tutum haline dönüşecektir (Bloom, 2016, s. 87).

Tutum, bir eylemin tamamlanması için gerekli olan nesneleri arar, seçer ve eylemin ilerleyişinde ortaya çıkabilecek olan başarı ve başarısızlıklar ile bunun değerlendirilmesi için referansta bulunabilecek esasları belirler. Böylece eylem gelişmesine devam ederken, tutum, eylemin değişikliğe uğramasına sebep olur (İnceoğlu, 2004, s. 23). Bir görevi gerçekleştirmek için bilgili ve becerili olmak yeterli olabilir. Ancak kişi güdülenmez ve elverişli tutum içerisinde olmazsa, işi gerçekleştirmek için davranış ve eylem ortaya koyamaz. Bu yüzden öğrencinin hedef davranışları gerçekleştirmek için başarılı olması yetmez; hedef davranış için öğrendiği bilgi ve becerileri kullanarak gerçekleştirmesi gerekir. Bunun için kişi öğrenmeye ve öğrendiklerini gerektiğinde kullanmaya elverişli bir tutum içerisinde olmalıdır (Başaran, 1996, s. 292).

Tutumun Tanımı

Tutum, kişiyi bir davranışa hazırlayan karmaşık bir eğilimdir. Kişinin etrafındaki nesnelere karşı sahip olduğu duyguları, o nesneler ile ilgili bilgileri ve onlara yönelik göstermiş olduğu davranışları kişinin sahip olduğu tutumu belirlemektedir (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 104). Tutum bireyin çevresindeki herhangi bir olgu ya da nesneye yönelik sahip olduğu tepki eğilimidir. Başka bir deyişle tutum, bireyin bir durum ya da olay karşısında ondan yapılması beklenen olası davranış şekli olarak tanımlanabilir. Bir eşya, bir durum ya da bir birey tutumun konusu olabileceği gibi, herhangi bir soyut kavram ya da durumda tutumun konusu olabilir (İnceoğlu, 2004, s. 13).

Allport tutumu, temelinde belli bir şekilde davranmaya hazırlanma ya da eğilim olarak tanımlamış ve onun davranış üzerindeki yönlendirici bir etkiye sahip olduğunu vurgulamıştır (Freedman, Sears & Carlsmith, 1998, s. 319). Tutum, bireyin bir nesne olay ya da durum ile ilişkilendirilmesi ve buna göre bir eylemin başlatılması sürecinde etkili olan bir öğedir (İnceoğlu, 2004, s. 22).

Bir öğrenme süreci sonunda oluşan tutum, yaşanan deneyimler ile pekişerek kişinin davranışlarını yönlendiren bir unsur olmaktadır (Tavşancıl, 2010, s. 65). Bireyin herhangi bir durum karşısında sergilediği tavır tutumunun bir göstergesidir. Kişi karşı karşıya kaldığı bir durumu değerlendirerek, o durum ile ilgili nasıl bir tutum sergileyeceğini belirler (Sakallı, 2001, s. 106).

Kişinin bir nesneye yönelik düşünce, duygu ve davranışlarında bir bütünlük ve tutarlılık içerisinde olması, kişinin sahip olduğu tutumdan dolayıdır. Tutum gözle görülemez fakat kişinin davranışlarından bir nesneye yönelik tutumunun ne olduğu ile ilgili bilgi sahibi olunabilir (Tavşancıl, 2010, s. 67). Tutumlar doğrudan gözlemlenemeyen, kuramsal ve gizli değişkenlerdir. Bu yüzden sözel ifadeler veya davranışsal işaretlerle belirlenebilir. Tutum kavramı, kişinin davranışını ya da tepkisini göstermemekte, birçok davranış veya tepkilerden çıkarılmaktadır (Baysal & Tekarslan, 2004, s. 302).

Tutum, bireyin kendine veya çevresindeki herhangi bir toplumsal konuya karşı deneyim, bilgi ve duyguya dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepkidir (İnceoğlu, 2004, s. 19). Belli bir nesne ya da kişiye karşı olan bir tutum, bilişsel ve duygusal öğeleri olan ve bu öğeler doğrultusunda davranışsal bir eğilim gösteren kalıcı bir sistemdir (Freedman vd., 1998, s. 319).

Tutumların dört temel özelliği bulunmaktadır. İlk olarak, tutumlar tepki vermeye hazır olmayı sağlar. Bir tutum herhangi bir nesneye karşı belli bir davranışta bulunmaya hazır oluşu içerir. İkinci olarak, bir nesne ile ilgili olumlu veya olumsuz bir tutuma sahip olmasına, kişinin bu yönde davranmasına ve güdülenmesine katkıda bulunur. Ayrıca, tutumlar fazla değişken değildir ve kişi belli bir yönde sahip olduğu tutumlardan vazgeçmek istemez. Son olarak, herhangi bir nesneye karşı hissedilen tutum, değerlendirme içerir. Kişi o nesneye karşı olumlu veya olumsuz duygulara sahiptir (Sakallı, 2001, s. 106).

Tutumun Öğeleri

Kişinin bir konu hakkında bilgi sahibi olması, o konuya karşı ne tür bir duygu ile yaklaşacağını ve nasıl bir davranış göstereceğini belirlemektedir. Kişinin herhangi bir şey hakkında bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak ortaya koyduğu durum o kişinin tutumunu göstermektedir. Tutumların zihinsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç ögesi bulunmaktadır. Bunlar arasında iç tutarlılık olduğu düşünülmektedir (İnceoğlu, 2004, s. 25).

Bilişsel öge, herhangi bir nesneye karşı duyulan inançlardır. Duygusal öge, tutum nesnesine hissedilen olumlu veya olumsuz duygulardır. Davranışsal öge ise, duygu ve inançlar doğrultusunda davranma eğilimidir (Morgan, 2000, s. 367). Tutumların bu üç boyutuna göre, kişinin sergilemiş olduğu tutum ne düşündüğünü, neye inandığını ve nasıl hareket ettiğini göstermektedir. Bir kişinin herhangi bir nesneye yönelik tutumu bu üç boyuta bakarak anlaşılabilir (Sakallı, 2001, s. 108).

Bilişsel Öge

Tutumu oluşturan kişi, durum veya olaya karşı sahip olunan bilgi, deneyim ve düşünceyi kapsayan zihinsel ögedir. Bilişsel öge kişinin düşüncesiyle ilgili olup, zihinsel durumun sınıflandırılmasıyla oluşan bir ögedir. Sınıflandırma kişinin farklı durumlarla ya da kişilerle ilgili düşüncelerini etkilemektedir ve her biri için farklı tepkiler vermesini sağlamaktadır. Kişinin etrafındaki uyarıcılara ilişkin olarak yaşamış olduğu deneyimler sonucunda oluşan bilgi birikimi tutumun bilişsel ögesini oluşturmaktadır. Tutumu oluşturan durum genellikle yaşanan deneyimler aracılığı ile elde edilir. Öncelikle bir uyarıcının olduğunu doğrudan ya da dolaylı olarak öğrenmektedir. Hakkında herhangi bir bilgi olmayan bir duruma karşı tutum oluşamaz. Tutum hakkındaki bilgilerin gerçeklik derecesine göre kalıcı veya geçici olur ve daha sonraki zamanlarda o konu ile ilgili bilgi değişikliği olması tutum değişikliğine de sebep olabilmektedir (İnceoğlu, 2004, s. 30).

Bireyin hafızasında tutum nesnesi ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgiler nesneyi ve onun diğer nesnelerle olan ilişkileriyle alakalıdır. Bu ilişkiler değişiklik göstermektedir (Freedman vd., 1998, s. 321). Kişinin tutum nesnesine yönelik bir inanç geliştirmesi için, o konuya ilişkin bilgiye sahip olması gerekmektedir. Genel olarak öğrenci, hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı konudan uzak durmakta ve kaçınmaktadır. Ancak öğrenci hedef davranışa yönelik bilgi sahibi olduğunda o konuya daha kolay eğilim göstermektedir. Öğrencinin, hedef davranışlara yönelik ilgi duyması da tutumu olumlu yönde etkilemektedir (Başaran, 1996, s. 294). Eğer bir konuya yönelik olumsuz bir tutum varsa, aynı zamanda olumsuz inançlarda bulunmaktadır. Tutumun duygu yönü ve inanç yönü birbirini etkilemektedir (Morgan, 2000, s. 363).

Tutum nesnesi hakkındaki bilgiler ne kadar gerçekçi olursa, onun ile ilgili tutumlar da o kadar kalıcı olur. Eğer nesne ile ilgili bilgi değişirse tutum da değişir. Örneğin, dürüst olduğunu bildiğin birinin, gerçekte bu özelliğe sahip olmadığını öğrendiğinde bilgi değişmekte ve böylece o kişiye yönelik tutum da değişiklik oluşmaktadır (Baysal & Tekarslan, 2004, s. 301).

Duygusal Öge

Duygusal öge, kişinin duyum ve deneyimleri sınıflandırması, olumlu ya da olumsuz ilişkilendirmesidir. Kişinin bir tutum için olumlu ya da olumsuz duygular hissedebilmesi için, önceden tecrübe etmiş olması gerekmektedir. Eğer bir olaya karşı kişide olumlu ya da olumsuz duygular varsa, kişinin bu olayla daha önce bir ilişkisi ve deneyimi olmuş, bunu da

kabul etmiş ya da reddetmiş demektir. Duygusal öge tek başına anlam ifade etmez. Bununla birlikte kişinin deneyimleri, bilgi birikimi gibi zihinsel ögenin de tutumun oluşmasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Duygusal öge, kişinin değerler sistemi ile bağlantılıdır. Kişi bir durum ile karşılaştığında sahip olduğu değerler sistemi, onun kuracağı ilişki şeklini etkilemektedir (İnceoğlu, 2004, s. 26).

Duygusal öğede birbirinden farklı olan bilişsel öğeler ve tutum nesnesine yönelik olumlu ve olumsuz duygular bulunmaktadır (Freedman vd., 1998, s. 322). Duygusal ögesi yoğun olan bir tutumun değişmesi çok güçtür. Özellikle kişinin öz benliğini ilgilendiren konulara yönelik olan tutumlarda duygusal yön daha yoğun olmaktadır. Bu özellikteki tutumların değişmesi de çok güçtür (Baysal & Tekarslan, 2004, s. 301). Öğrencinin bir tutum nesnesine karşı ilgi duyması, uzak durması; kabul etmesi veya reddetmesi nasıl bir tutum göstereceğini etkilemektedir. Özellikle öğrencinin, tutum nesnelerini değerlendirerek onları gerekli görmesi veya önemsiz bulması o nesneye karşı eğiliminin nasıl olacağını belirlemektedir (Başaran, 1996, s. 294).

Davranışsal Öge

Duygu ve inanca göre hareket etme eğilimi davranışsal ögeyi oluşturmaktadır. Bireyler her zaman duygularına göre davranamayabilirler, ancak duygularına göre hareket etme eğilimi gösterirler. Bu nedenle genellikle bireyin tutumlarından nasıl davranacağını öngörmek mümkündür (Morgan, 2000, s. 364). Davranışsal öge, kişinin herhangi bir uyarıcı kategorisindeki tutum nesnesine karşı olan davranış eğilimini yansıtmaktadır. Bu eğilimler gözlemlenebilir ve kişinin alışkanlıkları, tutum nesnesiyle ile doğrudan ilişkisi olmayan tutumlarında etkisindedir. Davranışsal ilişkisi olmayan tutumlarda etkilemektedir. Bu yüzden davranışsal öğeden bahsederken iki tür davranışı ayırmak gerekmektedir (Baysal & Tekarslan, 2004, s. 302).

Duygusal davranış, tutum konusunun olumlu ya da olumsuz herhangi bir durumla ilişkilendirilmesi ile oluşmaktadır. Normatif davranış ise doğru olan davranışın hangisi olduğu ile ilgili inançlara bağlı davranıştır. Bu davranışa göre oluşturulan tutumlarda, daha çok akla ve mantığa dayalı öngörüler vardır. Resmi olan kurumsal ilişkilerde bu davranış biçimi görülmektedir. Tutumun davranışsal ögesini oluşturan duygusal ve kurumsal boyutları birbirinden kesin bir çizgi ile ayırmak mümkün değildir. Her iki boyutta birbirlerinden etkilemektedir. Normatif ilişkileri fazla olan kurumsal ortamlarda bile, duygusal boyutun belli

ölçüde de olsa yer aldığı görülmektedir. Sonuç olarak insan olmanın getirdiği duygular ve sosyal bir ortamda bulunmanın gereği olan kurallar olduğu için her iki boyutta iç içedir ve birbirinden etkilemektedir (İnceoğlu, 2004, s. 33).

Tutumun Özellikleri

Tutumların farklı boyutları ile birlikte onlara bağlı olarak çeşitli özellikleri de bulunmaktadır. Tutumun boyutları ve özellikleri tutum ölçümleri için önem taşımaktadır. Tutumun konusu, yönü, katılık ve esneklik durumu, yoğunluğu, kişinin davranışsal, duygusal ve bilişsel kişilik özellikleri ile ilişkisi gibi tutumun ölçülmesinde önemli olan özellikler bulunmaktadır (İnceoğlu, 2004, s. 45).

Her tutumun bir konusu vardır ve bu konu tutumun türünü belirler. Her şey tutumun konusu olabilmektedir. Örneğin bir olay, bir durum, bir topluluk, yaşam içinde karşılaşılan ve tavır almayı gerektiren her şey tutumun konusu olabilmektedir. Kişi iç dünyasında veya çevresinde olan bu konular hakkında inanç ve tutuma sahip olabilir. Çünkü tutumun oluşması için, kişinin konuyla ilgili bir deneyim yaşaması ya da çevresinde konuya yönelik gözlemlerde bulunmuş olması gerekmektedir. Eğer kişinin araştırma konusu ile ilgili herhangi bir bilgisi yoksa tutum ölçümleri konusunda yanlış ve yanıltıcı sonuçlar ortaya çıkabilir (İnceoğlu, 2004, s. 46). Davranışın gözlemlendiği zaman ile tutumların ölçüldüğü zaman arasındaki süre kısa olmalıdır. Davranış ile tutum arasındaki tutarlılık, yakın zamanda ölçüldüğünde en üst düzeyde sonuç vermektedir (Tavşancıl, 2010, s. 93).

Kişinin, belli bir konuya yönelik tutum oluşturmaları için, o konuyla doğrudan ilişki içerisine girmiş olması gerekemeyebilir. Medya, kitaplar gibi dolaylı yollardan elde edilen bilgilerle kişi, belli bir konu hakkında tutum oluşturabilmektedir. Dolaylı yollardan elde edilen bilgiler kişide yanlış yargıların oluşmasına ve yanlış tutumlar geliştirmesine sebep olmaktadır. Tutum konusunun kapsamına bağlı olarak, kişinin tutum konusu hakkında sahip olduğu bilgi yoğunluğu zihinsel karmaşıklığı oluşturmaktadır. Kişinin aynı grup içerisinde olan konu ve durumları belli ölçütlere göre gruplandırması ve bu gruba göre tutum oluşturmaları tutumların karmaşıklığından kurtulmasına yardımcı olmaktadır (İnceoğlu, 2004, s. 52).

Tutumun olumlu ve olumsuz yönü bulunmaktadır. Kişinin tutum konusuna karşı yönelme durumu varsa olumlu olduğunu, kaçınma ya da durumu değiştirme eğilimi var ise olumsuz olduğunu göstermektedir. Tutumların olumlu ve olumsuz iki uç nokta arasında bir değişim aralığı vardır. Bu aralık tutuma yönelik olan olumluluk ya da olumsuzluk düzeyini

belirlenmektedir. Tutumun yoğunluğu ise duygusal ögenin gücü ile belirlenmektedir. Tutumun duygusal içeriği ne kadar fazlaysa tutumun yoğunluğu da o derece artmaktadır (İnceoğlu, 2004, s. 49).

Tutumun esnekliği ya da katılığı kişinin sahip olduğu değerler, inançlar, deneyimler ve eğitim durumuyla içinde bulunduğu sosyo-kültürel yapıyla yakından ilişkilidir. Tutumun farklı baskılar altında değişmesi tutumun esnekliğini, kişinin bu baskılara karşı direnç göstererek tutumunu sürdürmesi ise tutumun katılığını göstermektedir (İnceoğlu, 2004, s. 51).

Tutumlar doğuştan gelmez, sosyalleşirken yaşanılarak kazanılır. Tutumlar geçici değildir ve kişiler yaşamlarında belli zamanlarda sahip olduğu tutumlarda devamlılık gösterirler ve tutumlar kişinin toplumsal çevresini anlamasını sağlar, kişi ile nesne arasında belli bir ilişki kurulmasında etkili olur (Tavşancıl, 2010, s. 72).

Tutumun İşlevleri

Tutumlar, kişi için bilgi birikimi sağlar, kişinin amaçlarına ulaşmasında araçsal görev alırlar, onların amaçlarına ulaşmasında doğru yol ve yöntemleri seçmeleri için yardımcı olurlar, kişilerin değer yargılarına göre seçim yapmalarına katkıda bulunurlar ve sonuç olarak kişinin dış etkenlerden olumsuz etkilenmesini engelleyerek tutarlı olmasına katkı sağlarlar. Tutumların işlevlerini bilmek, tutum değişiminde faydalanılacak konuların belirlenmesinde yarar sağlamaktadır (İnceoğlu, 2004, s. 38). Tutumun fonksiyonu, kişinin bilgi, duygu ve becerileri ile davranışları arasındaki tutarlılığı sağlamaktır. Herhangi bir olay karşısında tutumu belli olan kişinin, ne tür bir tepki vereceği veya davranışının nasıl olacağı tahmin edilebilir (Başaran, 1996, s. 293).

Tutumun değişiminde işlevsel yaklaşımların, tutumların kişinin amaçlarına hizmet ettikleri ve ihtiyaçlarını gidermesine yardımcı oldukları görülmektedir (İnceoğlu, 2004, s. 38). Araçsal işlevi olan tutumlar, kişinin hedeflerine ulaşması için araç olacak konulara yakınlaştırır ve engelleyici olanlardan uzaklaşmasını sağlar. Böylece kişi ödüllendirilecek konulara karşı olumlu, cezalandırılacağı konulara karşı ise olumsuz tutum sergiler. Bu tür tutumlarda, şartlar değiştikçe tutumlar da kolaylıkla değişmektedir (Baysal & Tekarslan, 2004, s. 318). Tutumların değer ifade etme özellikleri vardır. Kişinin, kendi düşüncesine uygun sahip olduğu bazı değerleri bulunmaktadır ve bu değerleri doğru bir şekilde yansıtabilmesi, tutumlarını doğru ifade etmesine bağlıdır (Freedman vd., 1998, s. 328). Tutumlar, kişinin etrafını anlamasına ve tutum nesneleri ile ilgili herhangi bir duruma hazır olmasına yardımcı olurlar (Freedman vd., 1998, s. 329).

Tutumun Oluşması

Tutum doğuştan gelen bir özellik değildir ve sonradan öğrenilir. Bir nesne ile ilgili tutuma sahip olabilmek için, onunla ilgili bir deneyime sahip olmak gerekmektedir. Genelde hakkında herhangi bir tutuma sahip olmadığımız bir nesneyi, daha önceden bir tutum geliştirdiğimiz nesne ile bağdaştırdığımız da sahip olduğumuz tutumu diğer nesneye de aktarız (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 119). Kişinin bir duruma karşı tutumu, sahip olduğu özelliklerinin bir parçasıdır ve bu özellikleri gibi tutumları da koşullanma veya taklit yoluyla öğrenmektedir (Morgan, 2000, s. 363). Yaşamın ilk dönemlerinde, tutumun temeli bireyin anne ve babası tarafından şekillenmektedir. On iki-otuz yaşları arasında oluşan tutumlar büyük önem taşımakta ve birey yaşamının devamında bu tutumlara göre kalıplar oluşurmaktadır. Bu dönemde arkadaşlar, öğrenilen bilgiler ve eğitim tutumların oluşmasında önemli yeri bulunmaktadır (Morgan, 2000, s. 382).

Anne ve babalar, çocuklarının herhangi bir konu ile ilgili nasıl bir tutuma sahip olacağının belirlenmesinde etkili olan kişilerdir. Doğumdan itibaren çocuklar anne babalarını örnek alarak, onların yaptığı bütün hareketlerden, ödül ve cezalarından etkilenerek belirli bir konuya veya nesneye yönelik tutumlar geliştirirler. Anne ve babalar bilerek veya bilmeyerek çocuğunun yaşamındaki birçok evrede sergileyeceği tutumların ne yönde gelişeceğine etki etmektedirler (Sakallı, 2001, s. 112). Tutumların oluşmasında sosyal öğrenme kuramı da etkili olmaktadır. Toplum içerisinde sahip olduğumuz sosyal rollere göre tutum oluşturur ve zaman içerisinde bazı tutumlarda değişiklik olmasına izin veririz (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 120).

Kişilerin sahip olduğu tutumlarının ve kamuoyunun oluşmasında medyanında belli bir rolü bulunmaktadır. Televizyon veya gazetelerde herhangi bir nesne ile ilgili verilen bilgiler, o nesneye yönelik olumlu veya olumsuz tutum geliştirilmesine, var olan tutumların da pekiştirilmesine etki etmektedir (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 121). Bireyin bir nesneye yönelik nasıl bir tutuma sahip olacağını, tutum nesnesi ile yaşanmış olan deneyimler belirler. Aniden ve belirgin bir şekilde yaşanılan olaylar, kişinin bu olaya karşı olumlu ya da olumsuz tutum oluşturmasına neden olur (Sakallı, 2001, s. 111).

Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle İlgili Araştırmalar

İlköğretim ğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Bu konu ile ilgili yapılan bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Silverman ve Subramaniam (1999) yaptıkları araştırmada, beden eğitiminde öğrencinin tutumuna yönelik literatürü gözden geçirmeyi ve neden öğrenci tutumunun araştırılması gerektiğinin incelenmesini amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda beden eğitimi dersine yönelik tutumları belirlerken öğrenci gruplarının, kullanılan ölçeklerin, ölçüm tekniklerinin ve analizlerinin farklı olmasından dolayı, araştırmaların sonucunda çeşitli bulgular bulunmasına neden olduğunu belirtmiştir.

Subramaniam ve Silverman (2007) araştırmasında, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya altıncı ve sekizinci sınıflardan 995 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin beden eğitimine karşı orta derecede olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür. Ancak öğrencilerin sınıf seviyeleri arttıkça tutum puanlarında düşüş olduğu görülmüştür.

Phillips (2011) yapmış olduğu çalışmada, ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıftaki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını ve algılarını incelemiştir. Araştırmaya toplam 1344 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucu öğrencilerin beden eğitimi dersinin onlar için önemli olduğunu düşündüklerini göstermiştir. Kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumlarında farklılık olmadığı görülmüştür. Ayrıca dördüncü sınıftaki öğrencilerin tutumları beşinci sınıftaki öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin beden eğitimi dersini sevdikleri için seçtikleri ve dersi sevmelerinde öğretmenlerinin etkili olduğu tespit edilmiştir.

Mohammed ve Mohammad (2012) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını ve görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmaya 2700 ortaokul ve lise öğrencisi katılmıştır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen 40 sorudan oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrenciler sağlık eğitimi dersinin beden eğitimi dersi ile birlikte verilmesi gerektiğini ve beden eğitimi dersinin önemli olduğunu düşünmektedir. Ayrıca öğrenciler beden eğitimi derslerinin eğlenceli olduğunu ve kendilerini tatmin ettiğini, sağlıklı olmalarına katkıda bulunduğunu ve daha fazla arkadaş edinebildiklerini belirtmektedir.

Şişko ve Demirhan (2002)'ın yapmış oldukları araştırmada ilköğretim ve lisede öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya toplam 2072 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu tespit edilmiştir.

Hünük ve Demirhan (2003)'ın yaptıkları çalışmada Ankara merkez ilçelerindeki ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının belirlenmesi

amaçlanmıştır. Araştırmaya toplam 1876 ortaokul, lise ve üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda tüm okul seviyelerinin tutum puanları ortalaması oldukça yüksek bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin tutumları, lise öğrencilerine tutumlarına göre daha yüksek ve anlamlı derecede farklı bulunmuştur. Genel olarak bakıldığında erkek öğrencilerin tutumları kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür.

Holoğlu (2006) araştırmasında Bursa, Kocaeli, Bingöl, Sivas illerinde ilköğretim ikinci kademe öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya toplam 1105 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarıyla iller, okullar, hizmet bölgeleri, doğum yerleri, anne-baba eğitim düzeyi, uzun süredir yaşanan yer değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Hünük (2006) yaptığı çalışmada Ankara il merkez ilçelerinde devlet okullarında öğrenim gören ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeyi, cinsiyeti, öğretmenlerinin cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını incelemiştir. Araştırmaya toplam 1260 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Çocuklar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda erkek öğrencilerin ve spora aktif olarak katılan öğrencilerin tutum puanlarının yüksek olduğu belirlenirken, öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe tutum puanlarının azaldığı görülmüştür.

Kangalgil, Hünük ve Demirhan (2006) yaptıkları araştırmada Ankara il merkez ilçelerinde ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrenciler içerisinde sporcuya lisansı olan ve olmayan kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırmaya 2632 ortaokul, lise ve üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin ve sporcuya lisansına sahip olan öğrencilerin tutum puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca spora aktif katılım açısından bakıldığında sporcuya lisansına sahip olan öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür.

Koçak ve Hürmeriç (2006) yapmış oldukları çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya toplam 963 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin beden eğitimi dersi notları, beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilediği görülmüştür.

Balyan (2009) yapmış olduğu çalışmada ilköğretim 2. kademe ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumları, sosyal beceri ve özyeterlik düzeylerinin belirlenmesi ve birbirleri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yapmıştır. Araştırmaya İzmir il merkezinde bulunan 9 devlet, 6 özel okulda okuyan 636 kız, 701 erkek olmak üzere toplam 1337 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmanın sonucunda; beden eğitimi derslerine yönelik tutum ile cinsiyet, okul türü, okullarda bulunan spor tesisleri, gelir düzeyini algılama arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutum puan ortalamaları, özyeterlik, olumlu ve olumsuz sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Beden eğitimi derslerine yönelik tutum düzeyi yükseldikçe; özyeterlik, olumlu ve olumsuz sosyal beceri düzeyleri de artış olduğu ifade edilmiştir.

Erhan ve Tamer (2009) yapmış oldukları çalışmada Doğu Anadolu Bölgesindeki il merkezlerindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gerekli olan tesis, araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlanmıştır. Araştırmaya 5825 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda okullardaki spor malzemelerinin ve spor salonlarının yetersiz olduğu görülmüştür. Ancak beden eğitimi ve spor derslerine yönelik öğrenci tutumlarının ve kız öğrencilerin derse katılımının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Koç (2009) yaptığı araştırmada, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel uygunlukları ile beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırmaya 2006-2007 öğretim yılı Kırıkkale Delice ilçesinde ilköğretim ve ortaöğretimde okuyan ve rastgele yöntemle seçilen toplam 960 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sınıflarına, cinsiyetlerine ve okul başarı durumuna göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur.

Palas Aktaş ve Mirzeoğlu (2009) yaptıkları çalışmada, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin öğrenme stillerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarına ve okul başarılarına etkisini belirlemeyi amaçlanmıştır. Araştırmaya toplam 1498 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sahip oldukları öğrenme stiline göre anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir.

Kumartaşlı (2010) yaptığı araştırmada, ilköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi ve öğrencilerin kişisel özelliklerine göre beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasındaki farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumu cinsiyet, yaş, baba eğitim, anne eğitim, baba meslek, egzersiz ve spor yapma durumuna göre karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur.

Gürbüz (2011) yapmış olduğu çalışmada Muğla ili ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını incelemiştir. Araştırmanın evrenini Muğla ili ve Fethiye ilçesindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencileri oluştururken; örneklem grubunu ise aralarından rastgele yöntemle seçilmiş 8 ilköğretim okulundaki 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören 232'si erkek, 226'sı kız olmak üzere toplam 458 gönüllü öğrenci oluşturmuştur. Katılımcıların yaş düzeyine, okul türüne, sınıf düzeyine, babalarının öğrenim durumuna, ailenin gelir düzeyine geçirmesine göre ise anlamlı fark gözlenmemiştir. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin annelerinin eğitim durumlarına göre tutumları incelendiğinde tek yönlü varyans analizine göre anlamlı bir fark gözlenmiştir.

Güven Karahan (2011) yapmış olduğu araştırmada, engelli öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını ve karşılaştıkları sorunları incelemiştir. Araştırmaya Ankara ilinde devlete bağlı ortopedik, görme ve işitme engelli ilköğretim okulları ile Tokat ilindeki bir ortopedik engelliler ilköğretim okulundaki öğrenciler katılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, kız öğrencilerin beden eğitimi dersinde kendilerini erkek öğrencilere göre daha yetersiz algıladıkları görülmüştür. Görme engelli öğrencilerin, ortopedik ve işitme engelli öğrencilere göre derse yönelik daha olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Anne-baba öğrenim düzeyi düşük öğrencilerin, yüksek olanlara göre kendilerini daha yetersiz algıladıkları, babaları memur olan ya da serbest çalışan öğrencilerin, işsiz olanlara göre beden eğitimi dersine yönelik olarak kendilerini daha yetersizlik algıladıkları tespit edilmiştir.

Erbaş (2012) yaptığı araştırmada, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin anne baba tutumlarının psikomotor beceri düzeylerine ve beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarına etkisini incelemiştir. Araştırmaya toplam 229 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda, anne baba tutumlarının beden eğitimi ve spor dersi tutum düzeylerini ve psikomotor beceri düzeylerini beklenen derecede etkilemediği görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin genel olarak beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu tutum sergiledikleri tespit edilmiştir.

Aras (2013) yapmış olduğu çalışmada, Kars il merkezindeki ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin ve beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırmaya 31 beden eğitimi öğretmeni, 1007 ilköğretim ikinci kademe öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, öğrencilerin ilerleyen dönemlerinde de beden eğitimi dersini almak istedikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin derse katılımının üst düzeyde olduğu ve genel olarak da programın hedeflediği kazanımlara ulaşıldığı görülmüştür.

Yaldız (2013) yaptığı araştırmada, ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler ve anne babalarının beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırmaya toplam 717 öğrenci ve 640 veli katılmıştır. Araştırmanın sonucunda 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının olumlu yönde çok yüksek olduğu belirlenmiştir. Okul takımında spor yapan öğrencilerin, spor yapmayan öğrencilere göre beden eğitimi dersine karşı daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Keskin (2015) yaptığı araştırmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve öz yeterliklerini bazı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Trabzon ili merkez Ortahisar ilçesinde bulunan üç devlet ortaokulunda öğrenim gören 820’si kız, 837’si erkek 1657 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın sonucuna göre; araştırma grubunda yer alan katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları orta seviyenin üzerinde, öz yeterlikleri yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermezken, öz yeterlikleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve öz yeterlikleri sınıf düzeyi, yaşanan çevrenin sosyoekonomik gelişmişlik durumu, beden eğitimi ve spor öğretmeni cinsiyeti değişkenlerine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir.

Kılçık (2016) yaptığı çalışmada Düzce ili ilköğretim okulları 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesidir. Araştırmanın evrenini Düzce ilindeki ilköğretim okulları 2. kademe öğrencileri oluştururken; örneklem grubunu ise aralarından rastgele yöntemle seçilmiş 10 ilköğretim okulları 2. kademedeki 5., 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören 204’ü erkek, 190’ı kız olmak üzere toplam 394 gönüllü öğrenci oluşturmuştur. Ailelerin öğrencilerin spor yapmalarına izin verip vermelerine ve öğrencilerin ailesinde spor yapan var mı ifadelerindeki tutumlarının t testi sonuçlarına göre anlamlı fark gözlenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, geçerlilik-güvenilirlik ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitim ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin demografik özelliklerine göre beden eğitim ve spor dersine yönelik tutumlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç bağlamında yapılan araştırma tarama modeli niteliğindedir. Karasar (2007, s.77)'a göre, tarama modeli var olan bir durumu olduğu şekli ile ifade eden araştırma yaklaşımlarıdır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunan toplam 5 Bilim ve Sanat Merkezinde (Altındağ n=168, Çankaya n=380, Etimesgut n=244, Mamak n=92 ve Yenimahalle n=101) eğitim alan 985 üstün yetenekli öğrenci ve bu merkez ilçelerde yer alan kolaylıkla bulunabilen örnekleme yöntemi ile seçilen 10 devlet okulunda (Altındağ n=910, Çankaya n=1389, Etimesgut n=1158, Mamak n=703 ve Yenimahalle n=1179) öğrenim gören 5339 normal gelişim gösteren öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin toplam sayıları 6324 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın evrenini temsil edebilecek örnekleminin belirlenmesinde ulaşılması gereken örneklem büyüklüğünün

hesaplanması için Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2012) tarafından önerilen eşitlik ile hesaplanmıştır.

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}$$

Eşitlik 1. Sürekli değişkenlerde örneklem büyüklüğü tahmini

Eşitlik 1’de yer alan $n_0 = (t^2PQ)/d^2$ eşitliği ile hesaplanmakta ve p anlamlılık değeri 0,05 alındığında, $p=0,25$ olacağından ve tabloda karşılık gelen t değeri 1,96 olduğundan 0,05 anlamlılık düzeyinde $n_0=384,16$ olarak hesaplanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2012, s. 93). Formülde n_0 yerine konulduğunda;

$$n = \frac{384,16}{1 + \frac{384,16}{6324}} = 362,18 = 363$$

olarak hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında evreni temsil edebilecek örneklem sayısına kolaylıkla bulunabilen örnekleme yöntemi kullanılarak Bilim ve Sanat Merkezinde ve normal devlet okullarda öğrenim gören 394 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Kolaylıkla bulunabilen örnekleme, bir bölge söz konusu değilse, yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay, elde mevcut ve araştırmaya katılmak isteyen (gönüllü) bireyler üzerinde yapılan örneklemedir (Erkuş, 2013, s. 122). Ulaşılan örneklem büyüklüğü evreni temsil edebilmek için hesaplanan örneklem büyüklüğünden daha yüksek olmasından dolayı belirlenen evren sayısını temsil edilmektedir. Araştırma örnekleminde Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğrenim gören 141 üstün yetenekli öğrenciye ve devlet ortaokulunda öğrenim gören 253 normal gelişim gösteren öğrenciye ulaşılmıştır. Örnekleme yer alan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin dağılımları Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1

Üstün Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler	Kategoriler	Üstün Yetenekli Öğrenci		Normal Gelişim Gösteren Öğrenci	
		F	%	F	%
Cinsiyet	Kız	67	47,5	127	50,2
	Erkek	74	52,5	126	49,8
Öğrenim Gördüğü İlçe	Mamak	23	16,3	48	19,0
	Çankaya	42	29,8	66	26,1
	Etimesgut	33	23,4	61	24,1
	Altındağ	24	17,0	39	15,4
	Yenimahalle	19	13,5	39	15,4
Öğrenim Gördüğü Sınıf	5	32	22,7	68	26,9
	6	68	48,2	6	2,4
	7	28	19,9	141	55,7
	8	13	9,2	38	15,0
Yaş	11	56	39,7	65	25,7
	12	46	32,6	26	10,3
	13	34	24,1	116	45,8
	14	5	3,5	46	18,2
Kardeş Sayısı	0	24	17,0	29	11,5
	1	60	42,6	72	28,5
	2 ve Üstü	57	40,4	152	60,1
Baba Eğitim	Lise ve Altı	46	32,6	183	72,3
	Lisans ve Üstü	95	67,4	70	27,7
Anne Eğitim	Lise ve Altı	53	37,6	204	80,6
	Lisans ve Üstü	88	62,4	49	19,4
Ailenin Ortalama Aylık Gelir	4000 TL Altı	33	23,4	142	56,1
	4000 TL ve Üzere	108	76,6	111	43,9
Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumu	Evet	121	85,8	176	69,6
	Hayır	20	14,2	77	30,4
Kulüpte Oynama Durumu	Evet	72	51,1	88	34,8
	Hayır	69	48,9	165	65,2
Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumu	Evet	25	17,7	56	22,1
	Hayır	116	82,3	197	77,9
Beden Eğitim Öğretmeninin Cinsiyeti	Kadın	67	47,5	142	56,1
	Erkek	74	52,5	111	43,9
Beden Kütle İndeksi	Zayıf	58	41,1	107	42,3
	Normal Kilolu	83	58,9	132	52,2
	Kilolu ve Obez	0	0,0	14	5,5
Toplam		141	100,0	253	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırma kapsamında üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren 394 öğrenciye ulaşılmıştır ve demografik özelliklerine ait frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrencilerin %47,5 kız ve %52,5 erkek; normal gelişim gösteren öğrencilerin %50,2'si kız ve %49,8 erkektir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrencilerin %16,3'ü Mamak, %29,8'i Çankaya, %23,4'ü Etimesgut, %17'si Altındağ ve %13,5'i Yenimahalle ilçelerinde öğrenim görmekte; normal gelişim gösteren öğrencilerin %19'u Mamak, %26,1'i Çankaya, %24,1'i Etimesgut, %15,4'ü Altındağ ve %15,4'ü Yenimahalle ilçelerinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrencilerin %22,7'si 5. sınıf, %48,2'si 6. sınıf, %19,9'u 7. sınıf ve %9,2'si 8. sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir; normal gelişim gösteren öğrencilerin %26,9'u 5. sınıf, %2,4'ü 6. sınıf, %55,7'si 7. sınıf ve %15'i 8. sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin yaş düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrencilerin %39,7'si 11 yaşında, %32,6'sı 12 yaşında, %24,1'i 13 yaşında ve %3,5'i 14 yaşındadır; normal gelişim gösteren öğrencilerin %25,7'si 11 yaşında, %10,3'ü 12 yaşında, %45,8'i 13 yaşında ve %18,2'si 14 yaşındadır. Öğrencilerin kardeş sayılarına göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler arasında hiç kardeşi olmayan %17, 1, kardeşi olan %42,6, 2 ve daha fazla kardeşi olan %40,4'tür; normal gelişim gösteren öğrenciler arasında hiç kardeşi olmayan %11,5, 1 kardeşi olan %28,5, 2 ve daha fazla kardeşi olan %60,1'dir. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler içerisinde babası lise ve altı mezunu olan %32,6, babası lisans ve üstü mezunu olan %67,4'tür; normal gelişim gösteren öğrenciler içerisinde babası lise ve altı mezunu olan %72,3, babası lisans ve üstü mezunu olan %27,7'dir. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler içerisinde annesi lise ve altı mezunu olan %37,6, annesi lisans ve üstü mezunu olan %62,4'tür; normal gelişim gösteren öğrenciler içerisinde annesi lise ve altı mezunu olan %80,6, annesi lisans ve üstü mezunu olan %19,4'tür. Öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelir durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirleri 4000 TL'nin altında olan %23,4, 4000 TL ve üzerinde olan %76,6'dır; normal gelişim gösteren öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirleri 4000 TL'nin altında olan %56,1, 4000 TL ve üzerinde olan %43,9'dur. Öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler içerisinde okul dışında egzersiz yapan %85,8, okul dışında egzersiz yapmayan %14,2'dir; normal gelişim

gösteren öğrenciler içerisinde okul dışında egzersiz yapan %69,6, okul dışında egzersiz yapmayan %30,4'tür. Öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler içerisinde kulüpte oynayan %51,1, kulüpte oynamayan %48,9'dur; normal gelişim gösteren öğrenciler içerisinde kulüpte oynayan %34,8, kulüpte oynamayan %65,2'dir. Öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler içerisinde ailesinde lisanslı sporcu olan %17,7, ailesinde lisanslı sporcu olmayan %82,3'tür; normal gelişim gösteren öğrenciler içerisinde ailesinde lisanslı sporcu olan %22,1, ailesinde lisanslı sporcu olmayan %77,9'dur. Öğrencilerin beden eğitim öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler içerisinde beden eğitim öğretmeni kadın olan %47,5, erkek olan %52,5'tir; normal gelişim gösteren öğrenciler içerisinde beden eğitim öğretmeni kadın olan %56,1, erkek olan %43,9'dur. Öğrencilerin yaş ve boy ölçümlerinden yola çıkılarak beden kütle indekslerine göre dağılımları incelendiğinde, üstün yetenekli öğrenciler içerisinde zayıf olan %41,1 ve normal kilolu olan %58,9'dur; normal gelişim gösteren öğrenciler içerisinde zayıf olan %42,3, normal kilolu olan %52,2, kilolu ve obez olan %5,5'tir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin ve devlet okullarında normal gelişim gösteren öğrencilerin demografik özelliklerini ortaya çıkarmak için, cinsiyeti, öğrenim gördüğü ilçe, öğrenim gördüğü sınıf, yaş düzeyi, kardeş sayısı, baba eğitim, anne eğitim, aile aylık ortalama gelir, okul dışı egzersiz yapma durumu, kulüpte oynama durumu, ailede lisanslı sporcu olma durumu, beden eğitim öğretmenin cinsiyeti ve beden kütle indeksi değişkenleri olmak üzere toplamda 13 sorudan oluşan kişisel bilgi formu tasarlanmıştır.

İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen Phillips ve Silverman (2012) tarafından geliştirilen 8'i olumlu (2, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 16. maddeler) ve 8'si olumsuz (1, 3, 4, 5, 9, 10, 12, 15. maddeler) olan 16 maddelik orijinal ölçek; Kalemoglu Varol, Ünlü, Erbaş ve Sünbül (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmış olup birinci faktör 8 maddeden (3, 5, 6, 8, 10, 11, 12,

16. maddeler) bilişsel, ikinci faktör ise 7 maddeden (1, 2, 4, 7, 13, 14, 15. maddeler) duyuşsal olarak iki alt boyuttan oluşmuş ve 9. soru ölçekten çıkarılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 15 ve en yüksek puan 75'tir ve yüksek puanlar yüksek tutum düzeylerini ifade etmektedir. Ölçek “Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum” seçenekleri olan 5 dereceli Likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlık katsayısının belirlenmesinde Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısına bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin tamamına ilişkin güvenilirlik katsayısı .83, “Bilişsel” boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı .96 ve “Duyuşsal” boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı .95 olarak hesaplanmıştır. Buna göre tüm katsayılar .70 seviyesini karşılamıştır ve ölçeği oluşturan tüm boyutların yüksek derecede iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir.

Bu araştırmada öğrencilerden toplanan veriler ile Türkçe uyarlaması yapılan yapının tekrardan doğrulanması için maddelerin dağılımları tekrar incelenerek doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin birinci faktörünü oluşturan 8 madde (3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 15. maddeler) bilişsel boyutu, ikinci faktörünü oluşturan 7 madde (1, 2, 4, 7, 12, 13, 14. maddeler) duyuşsal alt boyutunu oluşturmaktadır. Üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerden toplanan veriler ile kurulan 1. düzey 2 faktörlü 15 maddelik DFA modeline ilişkin uyum indeks değerleri Tablo 2’de verilmektedir.

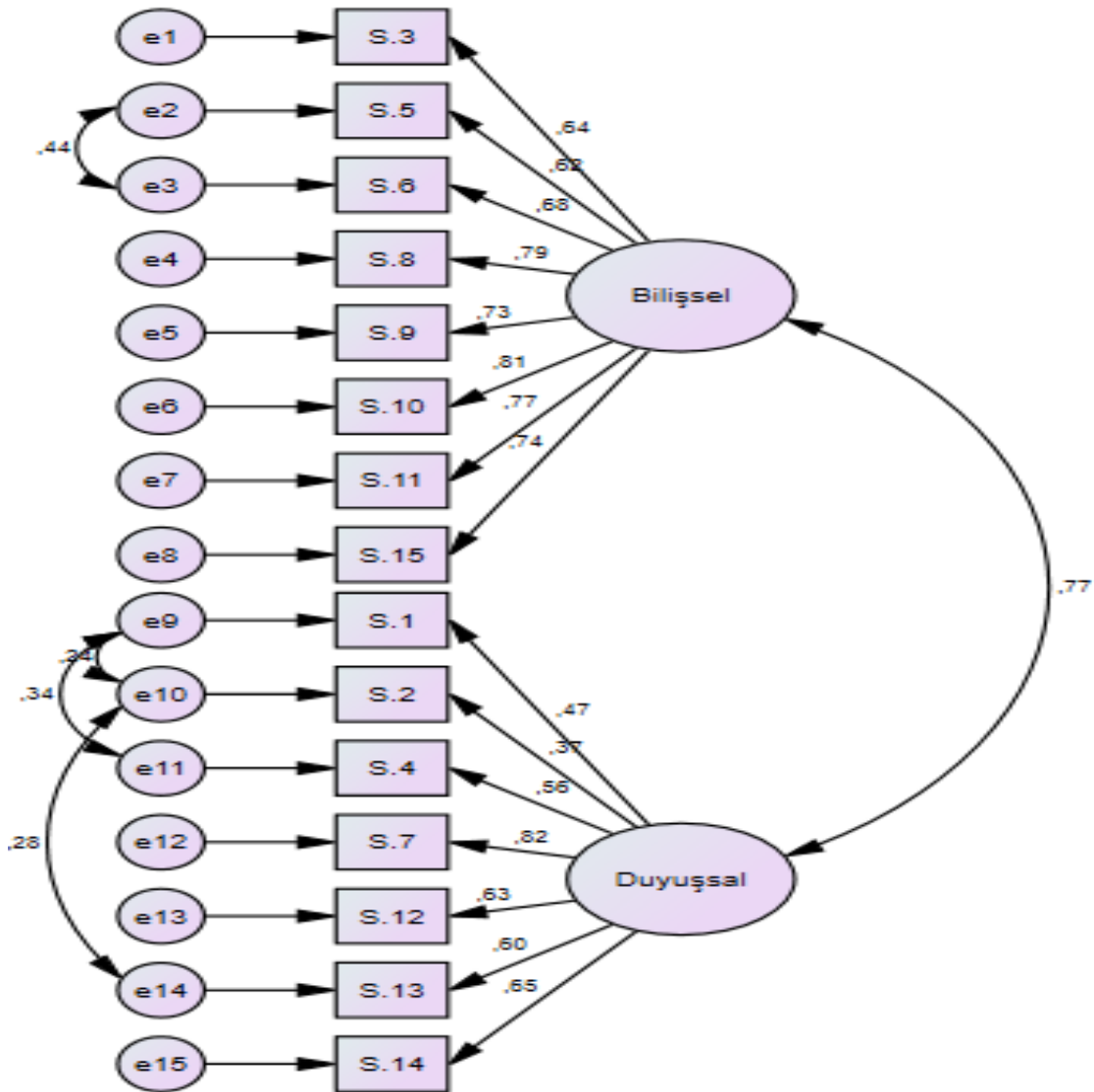
Tablo 2

İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğine Yönelik Kurulan DFA Modeline Ait Uyum İndeks Değerleri

Uyum İndeks	Yapısal Eşitlik Modeli	Mükemmel Uyum Kriterleri	Kabul Edilebilir Uyum Kriterleri	Değerlendirme
$\chi^2/ (df)$	422,50/(85)=4,97	$0 \leq \chi^2 \leq 3$	$3 < \chi^2 \leq 5$	Kabul edilebilir uyum
RMSEA	0,077	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 < RMSEA \leq 0,08$	Kabul edilebilir uyum
SRMR	0,061	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 < RMSEA \leq 0,08$	Kabul edilebilir uyum
TLI/NNFI	0,96	$0,97 \leq TLI \leq 1,00$	$0,95 \leq TLI < 0,97$	Kabul edilebilir uyum
CFI	0,95	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI < 0,97$	Kabul edilebilir uyum
NFI	0,90	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI < 0,95$	Kabul edilebilir uyum
AGFI	0,85	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI < 0,90$	Kabul edilebilir uyum
GFI	0,91	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI < 0,95$	Kabul edilebilir uyum

Tablo 2’de öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçlayan ve iki faktörlü yapıdan oluşan ölçek ile kurulan DFA modelinin uyum indeks

değerleri incelendiğinde ki-kare değeri 4,97 olduğundan kabul edilebilir uyum sergilediği görülmektedir (Byrne, 2013). RMSEA ve SRMR değerine bakıldığında 0.08 kritik değerinden küçük olması, kabul edilebilir uyum indeksine sahip olduğunu gösterir (Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003). TLI/NNFI, NFI, CFI, GFI ve AGFI değerleri kritik değerler ile karşılaştırıldığında kabul edilebilir uyum sergiledikleri görülmektedir (Schermelleh-Engel vd., 2003). Uyum indeks değerleri incelendiğinde daha önceden geliştirilen ilköğretim beden eğitimi dersi tutum ölçeğine ait iki faktörlü 15 maddelik yapısının doğrulandığı görülmektedir. Ölçeğin 1. düzey iki faktörlü 15 maddelik DFA modeline ilişkin grafiksel gösterim Şekil 1’de görülmektedir.

Şekil 1. İlköğretim beden eğitimi dersi tutum ölçeğine ait 1. düzey iki faktörlü DFA modeli

Şekil 1 incelendiğinde 1. düzey iki faktörlü 15 maddelik yapıda en çok katkısı olan estimate değeri en yüksek olan maddenin bilişsel alt faktörde 0,81 ile 10. madde olduğu en az katkısı olan estimate değeri en düşük olan maddenin duyuşsal alt boyutunda 0,37 ile 2. madde olduğu görülmektedir. Diğer maddelerin tahmin katsayılarının 10. madde ile 2. madde arasında değişmektedir. Modelde 10. madde ile 9. madde ve 14. madde arasında, 11. madde ile 9. madde arasında, 2. madde ile 3. madde arasında hata varyansları arasında bir ilişki olduğundan kovaryans kurularak 4 tane modifikasyon yapılmıştır. Modifikasyonun yapılmasının sebebi modeli olumsuz etkileyebilecek hata varyansları arasındaki ilişkiyi tanımlamaktır.

İlköğretim beden eğitimi dersi tutum ölçeğine ilişkin 1. düzey iki faktörlü 15 maddelik yapının doğrulanmasından sonra güvenilirlik analizi için Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı incelendiğinde 394 öğrenciden toplanan veriler ile bilişsel alt faktörün güvenilirlik değeri 0,91, duyuşsal alt faktörü için 0,81 ve ölçeğin geneli için 0,92 olarak hesaplanmıştır. Özdamar (1999)'a göre, Cronbach Alpha güvenilirlik değerinin 0.60-0.80 arasında olması kabul edilebilir, 0.80-0.90 arasında olması yüksek düzeyde güvenilir olduğu ve 0.90-1.00 arasında çok yüksek düzeyde güvenilir olduğunu ifade etmektedir. Bu kriterler dikkate alındığında ölçeğin bilişsel alt boyutunun çok yüksek düzeyde güvenilir olduğu, duyuşsal alt boyutunun yüksek düzeyde güvenilir olduğu ve ölçeğin geneline ilişkin güvenilirlik katsayısının yüksek düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir.

Verilerin Analizi

Üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerden toplanan veriler SPSS-25 paket programına işlenmiştir. Bu verilerden elde edilen puanlar ile daha önceden tanımlanan ölçeğin iki faktörlü yapısının araştırma örnekleminde doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi yapabilmek için AMOS-25 paket programı kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen uyum indeks değerlerinin doğrulanmasında Byrne (2013); Schermelleh-Engel vd. (2003) tarafından belirlenen kriterler dikkate alınmıştır ve uyum indeks değeri tablosunda belirtilmiştir. Tanımlanan ölçeğin yapısının doğrulanmasından sonra ölçeğin ve alt faktörlerinin güvenilirlik analizlerinde Cronbach Alpha güvenilirlik analizi kullanılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerden ve normal gelişim gösteren öğrencilerden toplanan verilerin dağılımlarına ilişkin normallik varsayımlarının test edilmesinde Kolmogorov-Smirnov Z

testi incelendiğinde $p < ,05$ 'den küçük olduğu Tablo 3'te görülmektedir. Test varyansların homojenliğine Levene homojenlik testi ile bakılmıştır ve $p > ,05$ 'e göre homojen dağıldığı görülmektedir.

Tablo 3

Öğrencilerin Tutum Ölçeğinin Geneli ve Alt Faktörlerinden Aldıkları Puanların Normallik Testine İlişkin Sonuçları

Ölçümler	Üstün Yetenekli Öğrenciler			Normal Gelişim Gösteren Öğrenciler		
	Kolmogorov-Smirnov Z Testi			Kolmogorov-Smirnov Z Testi		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	p
Bilişsel Tutum	,124	141	,000*	,132	253	,000*
Duyuşsal Tutum	,116	141	,000*	,129	253	,000*
Genel Tutum	,104	141	,001*	,115	253	,000*

* $p < ,05$

Tablo 3 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını ifade eden ölçeğin bilişsel, duyuşsal alt faktörleri ve ölçeğin geneline ilişkin puan dağılımlarının normallik varsayımı test edildiğinde Kolmogorov-Smirnov Z testine ait istatistiklerin $p < ,05$ 'e göre anlamlı olduğu yani iki grupta da ölçümlerin normal dağılım göstermediği yani normallik varsayımını karşılamadığı görülmektedir. İki örneklemin (grup) birbirinden bağımsız olması, bağımlı değişkenlerin aralık veya oran ölçek düzeyinde ölçülmüş olması, normallik ve homojenlik varsayımlarının sağlanması parametrik test varsayımlarını karşılamaktadır. Grup sayıları kimilerine göre 30 ve kimilerine göre 15'in altına düştüğünde puanların normal dağıldığını varsaymak güçtür. Bununla birlikte küçük gruplu deneysel çalışmalar yapan araştırmacıların, topladıkları verilerin dağılımlarının uygun olması durumunda parametrik istatistikleri kullandıkları görülmektedir (Köklü, Büyüköztürk ve Bökeoğlu, 2007, s. 152-161). Bu bağlamda normallik varsayımı sağlamadığından dolayı karşılaştırmalarda nonparametrik istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleri içerisinde iki grup olan değişkenlere göre tutum ölçeğinin geneli ve alt faktörlerinden aldıkları puanlar arasındaki farklılığa Mann-Whitney U Testi analizi ile bakılmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleri içerisinde ikiden fazla grup olan değişkenlere göre tutum ölçeğinin geneli ve alt faktörlerinden aldıkları puanlar arasındaki farklılığa Kruskal-Wallis H testi ile bakılmıştır. Aynı zamanda Kruskal-Wallis H testinde anlamlı farklılık çıkması durumunda gruplararası karşılaştırmalarda Mann-Whitney U testi kullanılarak hangi gruplararası fark olduğu

tespit edilmiştir. Öğrencilerin beden kütle indeks aralıklarının belirlenmesi sürecinde boy uzunluğu ve vücut ağırlıkları kendi ifadeleri doğrultusunda belirlenmiştir. Beden kütle İndeksleri (BKİ) belirlemek için bu formül $(\text{kg}/\text{m}^2)=\text{VA}(\text{kg})/\text{Boy}(\text{m}^2)$ kullanılmıştır. Yani kilonun kg cinsinden değerinin boyun metre cinsinden gösteriminin karesine bölünmesi ile hesaplanmıştır. Beden Kütle İndeksi sınıflandırılması kadın ve erkekler için, $\text{BKİ}(\text{kg}/\text{m}^2)<18,5$ Zayıf; 18,5-24,9 Normal Kilolu; 25-29,9: Kilolu ve >30 Obez olarak belirlenmiştir. Üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmama durumlarının karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, veri toplama aracı ile bulunan ve analizleri yapılan verilerin sonuçları ve yorumları yer almaktadır.

Araştırmanın Alt Problemlerine Ait Bulgular

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 4.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Kız	67	30,39	8,16	70,07	4694,50	-0,26	,796
	Erkek	74	30,37	8,42	71,84	5316,50		
Duyuşsal Tutum	Kız	67	26,69	6,12	65,15	4365,00	-1,63	,104
	Erkek	74	28,18	6,42	76,30	5646,00		
Genel Tutum	Kız	67	57,08	13,37	68,39	4582,00	-0,72	,470
	Erkek	74	58,54	13,94	73,36	5429,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt

faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-0,26$, $p=,796>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-1,63$, $p=,104>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-0,72$, $p=,470>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 5

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Kız	127	32,05	6,89	122,89	15606,50	-0,90	,367
	Erkek	126	32,80	6,68	131,15	16524,50		
Duyuşsal Tutum	Kız	127	28,20	5,33	117,79	14959,00	-2,02	,044*
	Erkek	126	29,29	5,69	136,29	17172,00		
Genel Tutum	Kız	127	60,24	11,41	119,71	15203,50	-1,59	,111
	Erkek	126	62,09	11,60	134,35	16927,50		

* $p<,05$ Not: Her iki grup için n sayıları 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-0,90$, $p=,367>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-2,02$, $p=,044<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık normal gelişim gösteren kız öğrencilerin duyuşsal tutumlarına (28,20) ait sıra ortalamalarının (117,29), erkek öğrencilerin duyuşsal tutumlarına (29,29) ait sıra ortalamalarından (136,29) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-1,59$, $p=,111>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçeye Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 6

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçeye Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	İlçe	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	P	Anlamlı Farklılık (Mann-Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	1.Mamak	23	23,91	6,16	35,57			5>1,
	2.Çankaya	42	30,43	9,30	73,74			4>1,
	3.Etimesgut	33	29,97	9,49	71,85	25,14	,000*	3>1
	4.Altındağ	24	34,92	4,89	92,73			2>1
	5.Yenimahalle	19	33,05	2,99	78,92			
Duyuşsal Tutum	1.Mamak	23	23,52	7,11	45,26			5>1,
	2.Çankaya	42	27,29	5,57	66,45			4>1,
	3.Etimesgut	33	26,94	8,00	72,83	18,78	,001*	3>1,
	4.Altındağ	24	30,96	3,48	94,88			2>1
	5.Yenimahalle	19	29,16	2,77	78,87			
Genel Tutum	1.Mamak	23	47,43	10,50	35,93			5>1,
	2.Çankaya	42	57,71	14,19	70,57			4>1,
	3.Etimesgut	33	56,91	16,79	71,74	27,23	,000*	3>1
	4.Altındağ	24	65,88	7,85	95,90			2>1
	5.Yenimahalle	19	62,21	5,28	81,66			

*p<,05

Tablo 6 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre tutum düzeyleri arasında ($H=25,14$, $p=,000<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık Mamak ilçesinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine (23,91) ait sıra ortalamalarının (35,57) diğer ilçelerde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine ait sıra ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Duyuşsal tutum alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre tutum düzeyleri arasında ($H=18,78$, $p=,001<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık Mamak ilçesinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine (23,52) ait sıra ortalamalarının (45,26) diğer ilçelerde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine ait sıra

ortalamlarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre tutum düzeyleri arasında ($H=27,23$, $p=,000<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık Mamak ilçesinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine (47,43) ait sıra ortalamalarının (35,93) diğer ilçelerde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine ait sıra ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçeye Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 7

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçeye Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	İlçe	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	P	Anlamlı Farklılık (Mann-Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	1.Mamak	48	33,56	7,79	147,14	9,44	,051	Yok
	2.Çankaya	66	33,44	6,02	135,95			
	3.Etimesgut	61	31,57	6,01	112,74			
	4.Altındağ	39	32,36	6,95	127,51			
	5.Yenimahalle	39	30,69	7,42	108,86			
Duyuşsal Tutum	1.Mamak	48	29,38	6,37	141,83	10,11	,039*	1>3, 1>5
	2.Çankaya	66	29,36	5,50	137,82			
	3.Etimesgut	61	27,79	4,77	107,39			
	4.Altındağ	39	29,36	5,25	136,06			
	5.Yenimahalle	39	27,77	5,75	112,04			
Genel Tutum	1.Mamak	48	62,94	13,71	147,22	10,96	,027*	1>3, 1>5
	2.Çankaya	66	62,80	10,72	137,34			
	3.Etimesgut	61	59,36	9,92	109,51			
	4.Altındağ	39	61,72	11,22	130,13			
	5.Yenimahalle	39	58,46	12,17	108,85			

*p<,05

Tablo 7 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre tutum düzeyleri arasında ($H=9,44$, $p=,051>,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre tutum düzeyleri arasında ($H=10,11$, $p=,039<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık Mamak ilçesinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine (29,38) ait sıra ortalamalarının (141,83), Etimesgut ilçesinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine (27,79) ait sıra ortalamalarından (107,39) ve Yenimahalle ilçesinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine (27,77) ait sıra ortalamalarından (112,04) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre tutum düzeyleri arasında ($H=10,96$, $p=,027<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık Mamak ilçesinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerine (62,94) ait sıra ortalamalarının (147,22), Etimesgut ilçesinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerine (59,36) ait sıra ortalamalarından (109,51) ve Yenimahalle ilçesinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerine (58,46) ait sıra ortalamalarından (108,85) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var mıdır?

Tablo 8

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	p	Anlamlı Farklılık (Mann-Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	5	32	31,69	5,03	72,31	19,89	,000*	5>7, 6>7, 8>7
	6	68	31,76	8,98	81,04			
	7	28	24,25	8,16	41,05			
	8	13	33,08	4,63	79,73			
Duyuşsal Tutum	5	32	28,19	4,15	71,06	20,09	,000*	5>7, 6>7, 8>7
	6	68	28,71	7,31	83,68			
	7	28	23,61	5,07	43,11			
	8	13	27,54	4,29	64,62			
Genel Tutum	5	32	59,88	8,35	73,63	20,54	,000*	5>7, 6>7, 8>7
	6	68	60,47	15,29	81,35			
	7	28	47,86	12,62	40,34			
	8	13	60,62	6,02	76,46			

*p<,05

Tablo 8 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre tutum düzeyleri arasında ($H=19,89$, $p=,000<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine (24,95) ait sıra ortalamalarının (41,05) diğer sınıf düzeylerinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine ait sıra ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Duyuşsal tutum alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre tutum düzeyleri arasında ($H=20,09$, $p=,000<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine (23,61) ait sıra ortalamalarının (43,11) diğer sınıf düzeylerinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine ait sıra ortalamalarından daha düşük olmasından

kaynaklanmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre tutum düzeyleri arasında ($H=20,54$, $p=,000<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine (47,86) ait sıra ortalamalarının (40,34) diğer sınıf düzeylerinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine ait sıra ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

**Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine
Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı
Farklılık Var Mıdır?**

Tablo 9

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	p	Anlamlı Farklılık (Mann- Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	5	68	31,16	6,63	110,42	10,54	,015*	8>5
	6	6	33,00	9,44	147,50			
	7	141	32,56	6,23	126,01			
	8	38	34,08	8,32	157,12			
Duyuşsal Tutum	5	68	28,97	4,94	127,42	2,62	,520	
	6	6	28,67	8,33	143,50			
	7	141	28,52	5,32	122,35			
	8	38	29,13	6,85	140,88			
Genel Tutum	5	68	60,13	10,69	116,40	7,30	,063	
	6	6	61,67	17,60	151,08			
	7	141	61,09	10,63	123,96			
	8	38	63,21	14,85	153,45			

* $p<,05$

Tablo 9 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre tutum düzeyleri arasında ($H=10,54$, $p=,015<,05$)

anlamli farklılık olduğu gör÷lmektedir. Bu anlamli farklılık 8. sınıf düzeyinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine (34,08) ait sıra ortalamalarının (157,12), 5. sınıf düzeyinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine (31,16) ait sıra ortalamalarından (110,42) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Duyuşsal tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre tutum düzeyleri arasında ($H=2,62$, $p=,520>,05$) anlamli farklılık olmadığı gör÷lmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre tutum düzeyleri arasında ($H=7,30$, $p=,063>,05$) anlamli farklılık olmadığı gör÷lmektedir.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamli Farklılık Var Mıdır?

Tablo 10

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamli Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Kardeş Sayıları	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	p	Anlamli Farklılık (Mann-Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	Hiç	24	33,33	7,87	88,33			
	1	60	28,97	8,82	64,96	5,69	,058	Yok
	2 ve Üstü	57	30,61	7,58	70,06			
Duyuşsal Tutum	Hiç	24	28,71	6,19	79,48			
	1	60	26,07	7,03	62,50	4,66	,097	Yok
	2 ve Üstü	57	28,42	5,29	76,38			
Genel Tutum	Hiç	24	62,04	12,75	85,08			
	1	60	55,03	14,97	64,08	4,65	,098	Yok
	2 ve Üstü	57	59,04	12,04	72,36			

* $p<,05$

Tablo 10 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilerin kardeş sayılarına göre tutum düzeyleri arasında ($H=5,69$, $p=,058>,05$) anlamli farklılık olmadığı gör÷lmektedir. Duyuşsal tutum alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilerin kardeş sayılarına göre tutum düzeyleri arasında ($H=4,66$,

$p=,097>,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin kardeş sayılarına göre tutum düzeyleri arasında ($H=4,65$, $p=,098>,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 11

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Kardeş Sayıları	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	p	Anlamlı Farklılık (Mann-Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	Hiç	29	31,45	8,28	120,83	0,24	,889	Yok
	1	72	32,53	6,61	127,88			
	2 ve Üstü	152	32,56	6,58	127,76			
Duyuşsal Tutum	Hiç	29	29,17	5,76	135,48	0,48	,787	Yok
	1	72	28,63	5,51	124,60			
	2 ve Üstü	152	28,71	5,52	126,52			
Genel Tutum	Hiç	29	60,62	13,05	126,88	0,01	,994	Yok
	1	72	61,15	11,19	126,22			
	2 ve Üstü	152	61,27	11,44	127,39			

* $p<,05$

Tablo 11 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin kardeş sayılarına göre tutum düzeyleri arasında ($H=0,24$, $p=,889>,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin kardeş sayılarına göre tutum düzeyleri arasında ($H=0,48$, $p=,787>,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin kardeş sayılarına göre tutum düzeyleri arasında ($H=0,01$, $p=,994>,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

**Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Beden Eğitimi ve Spor
Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?**

Tablo 12

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	p	Anlamlı Farklılık (Mann-Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	11	56	33,36	6,54	85,94	16,63	,001*	11>13,
	12	46	29,65	8,13	66,79			12>13,
	13	34	25,97	9,51	50,78			14>13
	14	5	33,60	2,51	79,90			
Duyuşsal Tutum	11	56	29,32	5,23	82,71	21,11	,000*	11>13,
	12	46	28,00	5,73	73,55			12>13,
	13	34	23,15	6,93	44,56			14>13
	14	5	31,20	4,76	96,20			
Genel Tutum	11	56	62,68	11,03	85,53	20,54	,000*	11>13,
	12	46	57,65	13,15	69,09			12>13,
	13	34	49,12	14,87	46,66			14>13
	14	5	64,80	5,67	91,40			

*p<,05

Tablo 12 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin yaş düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilerin yaş düzeylerine göre tutum düzeyleri arasında ($H=16,63$, $p=,001<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, 13 yaşında olan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine (25,97) ait sıra ortalamalarının (50,78) diğer yaş düzeylerinde üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine ait sıra ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Duyuşsal tutum alt boyutunda üstün yetenekli öğrencilerin yaş düzeylerine göre tutum düzeyleri arasında ($H=21,11$, $p=,000<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık 13 yaşında olan üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine (23,15) ait sıra ortalamalarının (46,66) diğer yaş düzeylerinde olan üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine ait sıra ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin yaş düzeylerine göre tutumları arasında ($H=20,54$, $p=,000<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık 13 yaşında olan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine (49,12) ait sıra ortalamalarının (46,66) diğer yaş düzeylerinde olan üstün

yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine ait sıra ortalamalarından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 13

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	p	Anlamlı Farklılık (Mann-Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	11	65	31,15	6,83	111,45	11,94	,008*	14>11
	12	26	32,12	6,73	123,17			
	13	116	32,45	6,09	124,01			
	14	46	34,33	8,08	158,66			
Duyuşsal Tutum	11	65	28,86	4,98	125,94	5,25	,155	Yok
	12	26	29,04	5,79	133,15			
	13	116	28,31	5,23	118,34			
	14	46	29,48	6,80	146,85			
Genel Tutum	11	65	60,02	10,96	116,42	10,41	,015*	14>11
	12	26	61,15	11,74	128,27			
	13	116	60,76	10,33	120,47			
	14	46	63,80	14,60	157,70			

*p<,05

Tablo 13 incelendiğinde normal gelişim öğrencilerin yaş düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin yaş düzeylerine göre tutumları arasında ($H=11,94$, $p=,008<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, 14 yaşında olan normal gelişim gösteren öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine (34,33) ait sıra ortalamalarının (158,66), 11 yaşında olan normal gelişim gösteren öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine (31,15) ait sıra ortalamalarından (111,45) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Duyuşsal tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin yaş düzeylerine göre tutumları arasında ($H=5,25$, $p=,155>,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin yaş düzeylerine göre tutumları arasında ($H=10,41$, $p=,015<,05$)

anlamli farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamli farklılık, 14 yaşında olan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerine (63,80) ait sıra ortalamalarının (157,70), 11 yaşında olan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerine (60,02) ait sıra ortalamalarından (116,42) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamli Farklılık Var Mıdır?

Tablo 14

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Tutum  lçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamli Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Lise ve Altı	46	31,83	5,96	74,10	3408,50	-0,63	,530
	Lisans ve �st�	95	29,67	9,13	69,50	6602,50		
Duyuşsal Tutum	Lise ve Altı	46	26,67	5,87	64,65	2974,00	-1,29	,197
	Lisans ve �st�	95	27,85	6,50	74,07	7037,00		
Genel Tutum	Lise ve Altı	46	58,50	10,85	70,96	3264,00	-0,01	,993
	Lisans ve üstü	95	57,53	14,85	71,02	6747,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 14 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,63$, $p=,530>,05$ 'e göre anlamli farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,29$, $p=,197>,05$ 'e göre anlamli farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum  lçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,01$, $p=,993>,05$ 'e göre anlamli farklılık olmadığı görülmektedir.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var mıdır?

Tablo 15

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Lise ve Altı	183	32,46	6,48	126,04	23064,50	-0,34	,733
	Lisans ve Üstü	70	32,33	7,58	129,52	9066,50		
Duyuşsal Tutum	Lise ve Altı	183	28,84	5,40	127,68	23365,50	-0,24	,810
	Lisans ve Üstü	70	28,49	5,87	125,22	8765,50		
Genel Tutum	Lise ve Altı	183	61,30	11,17	126,93	23228,00	-0,03	,980
	Lisans ve Üstü	70	60,81	12,46	127,19	8903,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,34$, $p=,733>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,24$, $p=,810>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,03$, $p=,980>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 16

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Lise ve Altı	53	31,36	7,66	75,09	3980,00	-0,93	,354
	Lisans ve Üstü	88	29,78	8,60	68,53	6031,00		
Duyuşsal Tutum	Lise ve Altı	53	28,08	5,37	74,67	3957,50	-0,83	,406
	Lisans ve Üstü	88	27,10	6,81	68,79	6053,50		
Genel Tutum	Lise ve Altı	53	59,43	12,18	74,69	3958,50	-0,83	,405
	Lisans ve Üstü	88	56,89	14,43	68,78	6052,50		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 16 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,93$, $p=,354>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,83$, $p=,406>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,83$, $p=,405>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 17

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Lise ve Altı	204	32,39	6,80	126,74	25854,50	-0,12	,907
	Lisans ve Üstü	49	32,55	6,77	128,09	6276,50		
Duyuşsal Tutum	Lise ve Altı	204	28,87	5,31	127,74	26059,50	-0,33	,741
	Lisans ve Üstü	49	28,20	6,39	123,91	6071,50		
Genel Tutum	Lise ve Altı	204	61,26	11,34	127,17	25942,50	-0,08	,940
	Lisans ve Üstü	49	60,76	12,37	126,30	6188,50		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 17 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,12$, $p=,907>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,33$, $p=,741>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,08$, $p=,940>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

**Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre
Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık
Var Mıdır?**

Tablo 18

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Gelir	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	4000 TL Altı	33	32,12	6,59	76,97	2540,00	-0,96	,336
	4000 TL ve Üstü	108	29,84	8,67	69,18	7471,00		
Duyuşsal Tutum	4000 TL Altı	33	28,39	5,07	77,20	2547,50	-1,00	,317
	4000 TL ve Üstü	108	27,19	6,63	69,11	7463,50		
Genel Tutum	4000 TL Altı	33	60,52	11,18	78,41	2587,50	-1,19	,233
	4000 TL ve Üstü	108	57,03	14,26	68,74	7423,50		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 18 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,96$, $p=,336>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,00$, $p=,317>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,19$, $p=,233>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 19

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Gelir	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	4000 TL Altı	142	32,97	6,22	131,59	18685,50	-1,13	,257
	4000 TL ve Üstü	111	31,72	7,41	121,13	13445,50		
Duyuşsal Tutum	4000 TL Altı	142	29,14	5,01	130,18	18486,00	-0,79	,432
	4000 TL ve Üstü	111	28,23	6,11	122,93	13645,00		
Genel Tutum	4000 TL Altı	142	62,11	10,44	131,20	18630,00	-1,03	,302
	4000 TL ve Üstü	111	59,95	12,72	121,63	13501,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 19 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,13$, $p=,257>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,79$, $p=,432>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,03$, $p=,302>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

**Üstün Yetenekli Öğrencilerin Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumlarına Göre
Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık
Var Mıdır?**

Tablo 20

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Egzersiz Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Evet	121	30,59	8,27	72,40	8761,00	-1,01	,314
	Hayır	20	29,10	8,32	62,50	1250,00		
Duyuşsal Tutum	Evet	121	28,24	5,85	76,01	9197,00	-3,60	,000*
	Hayır	20	22,80	7,06	40,70	814,00		
Genel Tutum	Evet	121	58,83	13,33	73,97	8950,00	-2,12	,034*
	Hayır	20	51,90	14,37	53,05	1061,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 20 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,01$, $p=,314>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre tutumları arasında $z=-3,60$, $p=,000<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık okul dışı egzersiz yapan üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal tutum puanlarına (28,24) ait sıra ortalamalarının (76,01), okul dışı egzersiz yapmayan üstün yetenekli öğrencilerin duyuşsal tutum puanlarına (22,80) ait sıra ortalamalarından (40,70) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre tutumları arasında $z=-2,12$, $p=,034<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık okul dışı egzersiz yapan üstün yetenekli öğrencilerin tutum puanlarına (58,83) ait sıra ortalamalarının (73,97), okul dışı egzersiz yapmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum puanlarına (51,90) ait sıra ortalamalarından (53,05) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

**Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumlarına
Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı
Farklılık Var Mıdır?**

Tablo 21

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Okul Dışı Egzersiz Yapma Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Egzersiz Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Evet	176	32,74	6,97	131,91	23216,00	-1,62	,105
	Hayır	77	31,70	6,33	115,78	8915,00		
Duyuşsal Tutum	Evet	176	29,13	5,38	131,92	23217,50	-1,62	,105
	Hayır	77	27,86	5,80	115,76	8913,50		
Genel Tutum	Evet	176	61,86	11,54	132,22	23271,00	-1,72	,086
	Hayır	77	59,56	11,37	115,06	8860,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 21 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,62$, $p=,105>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,62$, $p=,105>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,72$, $p=,086>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kulüpte Oynama Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 22

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kulüpte Oynama Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kulüpte Oynama Durumu		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Evet	72	30,46	8,22	72,12	5192,50	-0,33	,739
	Hayır	69	30,29	8,38	69,83	4818,50		
Duyuşsal Tutum	Evet	72	27,72	5,87	71,70	5162,50	-0,21	,834
	Hayır	69	27,20	6,76	70,27	4848,50		
Genel Tutum	Evet	72	58,18	13,46	71,53	5150,50	-0,16	,874
	Hayır	69	57,49	13,92	70,44	4860,50		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 22 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,33$, $p=,739>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,21$, $p=,834>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,16$, $p=,874>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

**Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kulüpte Oynama Durumlarına Göre
Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık
Var Mıdır?**

Tablo 23

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kulüpte Oynama Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Kulüpte Oynama Durumu	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel	Evet	88	33,05	7,16	136,86	12044,00	-1,57	,115
Tutum	Hayır	165	32,09	6,57	121,74	20087,00		
Duyuşsal	Evet	88	29,20	5,39	133,81	11775,00	-1,09	,278
Tutum	Hayır	165	28,49	5,60	123,37	20356,00		
Genel	Evet	88	62,25	11,89	136,25	11990,00	-1,47	,142
Tutum	Hayır	165	60,58	11,31	122,07	20141,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 23 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,57$, $p=,115>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,09$, $p=,278>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,47$, $p=,142>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

**Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumlarına Göre
Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık
Var Mıdır?**

Tablo 24

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumu	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Evet	25	27,12	8,53	55,78	1394,50	-2,06	,039*
	Hayır	116	31,08	8,08	74,28	8616,50		
Duyuşsal Tutum	Evet	25	25,96	5,42	56,52	1413,00	-1,95	,051
	Hayır	116	27,79	6,45	74,12	8598,00		
Genel Tutum	Evet	25	53,08	12,45	53,82	1345,50	-2,32	,020*
	Hayır	116	58,87	13,72	74,70	8665,50		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 24 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre tutumları arasında $z=-2,06$, $p=,039<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık ailesinde lisanslı sporcu olan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum puanlarına (27,12) ait sıra ortalamalarının (55,78), ailesinde lisanslı sporcu olmayan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum puanlarına (31,08) ait sıra ortalamalarından (74,28) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,95$, $p=,051>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre tutumları arasında $z=-2,32$, $p=,020<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık ailesinde lisanslı sporcu olan üstün yetenekli öğrencilerin tutum puanlarına (53,08) ait sıra ortalamalarının (53,82), ailesinde lisanslı sporcu olmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum puanlarına (58,87) ait sıra ortalamalarından (74,70) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumlarına Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 25

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumlarına Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Ailede Lisanslı Sporcu Olma Durumu		N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Evet	56	30,68	8,63	115,38	6461,00	-1,36	,176
	Hayır	197	32,92	6,10	130,30	25670,00		
Duyuşsal Tutum	Evet	56	28,34	6,48	126,77	7099,00	-0,03	,978
	Hayır	197	28,85	5,24	127,07	25032,00		
Genel Tutum	Evet	56	59,02	14,59	121,22	6788,50	-0,67	,503
	Hayır	197	61,77	10,45	128,64	25342,50		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 25 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre tutumları arasında $z=-1,36$, $p=,176>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,03$, $p=,978>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre tutumları arasında $z=-0,67$, $p=,503>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

**Üstün Yetenekli Öğrencilerin Beden Eğitim Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre
Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık
Var Mıdır?**

Tablo 26

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyeti	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Kadın	67	30,55	7,23	69,39	4649,00	-0,45	,655
	Erkek	74	30,22	9,15	72,46	5362,00		
Duyuşsal Tutum	Kadın	67	26,96	5,25	64,51	4322,00	-1,80	,071
	Erkek	74	27,93	7,13	76,88	5689,00		
Genel Tutum	Kadın	67	57,51	11,67	67,93	4551,50	-0,85	,396
	Erkek	74	58,15	15,28	73,78	5459,50		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 26 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-0,45$, $p=,655>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-1,80$, $p=,071>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-0,85$, $p=,396>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

**Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitim Öğretmenlerinin
Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında
Anlamlı Farklılık Var Mıdır?**

Tablo 27

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyeti	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Kadın	142	32,44	7,24	130,00	18459,50	-0,74	,459
	Erkek	111	32,41	6,19	123,17	13671,50		
Duyuşsal Tutum	Kadın	142	28,57	5,67	124,71	17708,50	-0,57	,571
	Erkek	111	28,96	5,36	129,93	14422,50		
Genel Tutum	Kadın	142	61,01	12,20	128,00	18176,00	-0,25	,806
	Erkek	111	61,36	10,64	125,72	13955,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 27 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-0,74$, $p=,459>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt faktöründe normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-0,57$, $p=,571>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre tutumları arasında $z=-0,25$, $p=,806>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Beden Kütle İndekslerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 28

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Beden Kütle İndekslerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Beden Kütle İndeksi	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Zayıf	58	31,60	8,88	79,53	4612,50	-2,78	,038*
	Normal Kilolu	83	29,52	7,75	65,04	5398,50		
Duyuşsal Tutum	Zayıf	58	27,48	6,65	71,51	4147,50	-0,12	,901
	Normal Kilolu	83	27,46	6,10	70,64	5863,50		
Genel Tutum	Zayıf	58	59,09	14,54	76,62	4444,00	-1,37	,172
	Normal Kilolu	83	56,98	13,00	67,07	5567,00		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği Yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 28 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin beden kütle indekslerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin beden kütle indekslerine göre tutumları arasında $z=-2,78$, $p=,038<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık zayıf olan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum puanlarına (31,60) ait sıra ortalamalarının (79,53), normal kilolu olan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum puanlarına (29,52) ait sıra ortalamalarından (65,04) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin beden kütle indekslerine göre tutumları arasında $z=-0,12$, $p=,901>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin beden kütle indekslerine göre tutumları arasında $z=-1,37$, $p=,172>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Kütle İndekslerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 29

Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Kütle İndekslerine Göre Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Beden Kütle İndeksi	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	H	p	Anlamlı Farklılık (Mann-Whitney U Testi)
Bilişsel Tutum	1.Zayıf	107	32,27	6,92	125,50			
	2.Normal Kilolu	132	33,14	6,01	132,66	5,50	,064	Yok
	3.Kilolu ve Obez	14	26,86	9,98	85,04			
Duyuşsal Tutum	1.Zayıf	107	28,91	5,62	129,50			
	2.Normal Kilolu	132	29,13	4,98	130,20	6,79	,034*	1>3, 2>3
	3.Kilolu ve Obez	14	23,79	7,52	77,71			
Genel Tutum	1.Zayıf	107	61,18	11,68	127,44			
	2.Normal Kilolu	132	62,27	10,23	131,70	6,51	,039*	1>3, 2>3
	3.Kilolu ve Obez	14	50,64	16,58	79,29			

*p<,05

Tablo 29 incelendiğinde normal gelişim öğrencilerin beden kütle indekslerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bilişsel tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin beden kütle indekslerine göre tutumları arasında ($H=5,50$, $p=,064>,05$) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Duyuşsal tutum alt boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin beden kütle indekslerine göre tutumları arasında ($H=6,79$, $p=,034<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, kilolu ve obez olan normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal tutumlarına (23,79) ait sıra ortalamalarının (77,71), normal kilolu olan normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal tutumlarına (29,13) ait sıra ortalamalarından (130,20) ve zayıf olan normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal tutumlarına (28,91) ait sıra ortalamalarından (129,50) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin normal gelişim gösteren öğrencilerin beden kütle indekslerine göre tutumları arasında ($H=6,51$, $p=,039<,05$) anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, kilolu ve obez olan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutumlarına (50,64) ait sıra ortalamalarının (79,29), normal kilolu olan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutumlarına (62,27) ait sıra ortalamalarından (131,70) ve zayıf olan

normal gelişim gösteren öğrencilerin tutumlarına (61,18) ait sıra ortalamalarından (127,44) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 30

Üstün Yetenekli Öğrencilerin ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Tutum Ölçeğinin Alt Faktörleri ve Geneline İlişkin Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılığa Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Bilişsel Tutum	Üstün Yetenekli	141	30,38	8,27	180,72	25481,50	-2,19	,028*
	Normal Gelişim	253	32,42	6,78	206,85	52333,50		
Duyuşsal Tutum	Üstün Yetenekli	141	27,47	6,30	183,57	25884,00	-1,82	,069
	Normal Gelişim	253	28,74	5,53	205,26	51931,00		
Genel Tutum	Üstün Yetenekli	141	57,84	13,64	179,76	25346,50	-2,31	,021*
	Normal Gelişim	253	61,16	11,52	207,39	52468,50		

*p<,05 Not: Her iki grup için değerler 20 ve üzeri olduğundan U istatistiği yerine Z İstatistiği verilmiştir.

Tablo 30 incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bilişsel tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin tutumları arasında $z=-2,19$, $p=,028<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutumlarına (30,38) ait sıra ortalamalarının (180,72), normal gelişim gösteren öğrencilerin bilişsel tutumlarına (32,42) ait sıra ortalamalarından (206,85) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Duyuşsal tutum alt faktöründe üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin tutumları arasında $z=-1,82$, $p=,069>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeğinin geneline ilişkin üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin tutumları arasında $z=-2,31$, $p=,021<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık üstün yetenekli öğrencilerin tutumlarına (57,84) ait sıra ortalamalarının (179,76), normal gelişim gösteren öğrencilerin tutumlarına (61,16) ait sıra ortalamalarından (207,39) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, öğrencilerin cinsiyeti, okudukları okulun bulunduğu ilçe, sınıfı, kardeş sayısı, yaşı, anne baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri, okul dışı egzersiz, kulüpte oynama durumu, ailede sporcu olması durumu, beden eğitimi öğretmeninin cinsiyeti ve beden kütle indeksine ait bulguların tartışmasına, elde edilen sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Tartışma

Bu araştırmada, Ankara İlindeki üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları incelenmiştir. Üstün yetenekli öğrencilerin %47,5'i kız, %52,5'i erkek, normal öğrencilerin ise %50,2'si kız, %49,8'i erkek olmak üzere toplamda %49,2'si kız, %50,8'i erkek 394 öğrencinin gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutumları açısından anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Üstün yetenekli kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının birbirine denk olduğu tespit edilmiştir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ise cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik olarak sadece duyuşsal tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, bilişsel tutum alt boyutunda ve genel tutum puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren kız öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerinin, erkek öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Koca ve Demirhan (2004) yapmış oldukları çalışmada kız ve erkek öğrencilerin tutum puanları arasında yaptıkları karşılaştırma sonucunda erkek öğrencilerin tutum ortalamalarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Hünük (2006) yapmış olduğu çalışmasında hem kız hem de erkek öğrencilerin olumlu tutuma sahip olduklarını ancak erkek öğrencilerin tutumlarının her sınıf seviyesindeki kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.

Koçak ve Hürmeriç (2006) yapmış oldukları çalışmada, ilköğretim  ğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutuma sahip oldukları g r lm ştir. Ayrıca  ğrencilerin beden eğitimi dersi notları, beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilediği g rm ştir.

Kangalgil vd. (2006)'nin öğrencilere yaptıkları beden eğitimi ve spora yönelik tutumların belirlenmesi ile ilgili çalışmada, cinsiyet açısından incelendiğinde, her iki grubun tutum puanları ortalamaları yüksek olmakla beraber erkek öğrencilerin tutum puanlarını kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Balyan (2009) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin, beden eğitimi derslerine yönelik tutum düzeyleri istatistiksel olarak cinsiyete göre farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Erkek  ğrencilerin, beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.

Erhan ve Tamer (2009) yapmış oldukları çalışmada beden eğitimi ve spor derslerine yönelik  ğrenci tutumlarının ve kız öğrencilerin derse katılımının yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Phillips (2011) yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi dersinin onlar için önemli olduğunu düşündüklerini tespit etmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumlarında farklılık olmadığını belirtmiştir.

Kır (2012) yapmış olduğu araştırmasında öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını incelediğinde; beden eğitimi dersine yönelik tutum ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını ifade etmiştir. Ancak tutum ortalamalarına bakarak gerek kız öğrencilerin gerekse erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilgi açısından olumlu tutum geliştirdiklerini tespit etmiştir.

Yaldız (2013)'ın yapmış olduğu çalışmada erkek ve kız öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Ancak erkek ve kız öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu g r lm ştir.

Tanrıverdi (2016) yapmış olduğu çalışmada kız öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının, erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarından daha düşük olduğunu ifade etmiştir.

Okut (2017) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin cinsiyeti açısından beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyi incelendiğinde anlamlı farklılık olmadığı, ancak erkek öğrencilerin tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit etmiştir.

Üstün yetenekli öğrencilerde “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” üzerinde yapılan araştırma literatür kapsamında sınırlı olması sebebiyle normal gelişim gösteren öğrencilerden elde edilen bulgular literatür ile tartışılmış olup sonuçlar paralellik göstermektedir. Cinsiyet değişkenine göre gruplararası ortalamalara bakıldığında, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar ile ilgili bulgular normal gelişim gösteren öğrencilerin lehine yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla üstün yetenekli öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu tutumlarının artırılması için daha farklı etkinliklere yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmamızda üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel alt faktörde, duyuşsal alt faktörde ve ölçeğin genelinde tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan bu anlamlı farklılık Mamak ilçesinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri bağlamında diğer ilçelerde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha düşük olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de öğrenim gördükleri ilçeye göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik duyuşsal tutum ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, bilişsel tutumları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Duyuşsal tutum ve ölçeğin geneline ilişkin ortaya çıkan bu farkın Mamak ilçesinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerinin özellikle Etimesgut ve Yenimahalle ilçelerinde öğrenim gören normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Ulutaş (2018) yapmış olduğu çalışmada farklı ilçede yaşayan öğrencilerin tutum ortalamaları farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. İlçe ve kasabada yaşayan öğrencilerin il ve köyde yaşayan öğrencilere göre beden eğitimi ve spora karşı tutumlarının daha olumlu olduğunu ifade etmiştir.

“Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” üzerinde yapılan araştırmalarda ilçe değişkenine göre literatür kapsamı sınırlı olması sebebiyle, bu çalışma sonuçları hem literatüre hem de bu alanda çalışan bireylere objektif veriler sunacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızda üstün yetenekli öğrencilerin sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutumları, duyuşsal tutumları ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve bu farkın 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin diğer sınıf düzeylerinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha düşük olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de beden eğitimi ve spor dersine yönelik sadece bilişsel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, duyuşsal tutumları ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bilişsel tutumları arasında ortaya çıkan anlamlı farkın 8. sınıf normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerinin, 5. sınıf normal gelişim gösteren öğrencilerinin tutum düzeylerinden daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Hünük (2006) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe, beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının azaldığı sonucuna ulaşmıştır.

Subramaniam ve Silverman (2007) araştırmasında, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin beden eğitimine karşı orta derecede olumlu tutuma sahip olduklarını tespit etmiştir. Ancak öğrencilerin sınıf seviyeleri arttıkça tutum puanlarında düşüş olduğunu ifade etmiştir.

Kır (2012)’ın yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi dersine yönelik tutum ortalamalarında en yüksek ortalamanın 8. sınıflarda, en düşük ortalamanın ise 7. sınıflarda olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yaldız (2013)’ın yapmış olduğu çalışmaya göre, öğrencilerin sınıf düzeyinde beden eğitimi dersine olan tutumları incelendiğinde; sınıfın düzeyi yükseldikçe beden eğitimi dersine olan olumlu tutumlarında azalma olduğunu ifade etmiştir.

Keskin (2015)’in yapmış olduğu çalışma sonucunda ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları ile öğrenim gördükleri sınıf seviyesi arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin tutumunda azalma meydana gelmiştir.

Tanrıverdi (2016) yapmış olduğu çalışmada ortaokul öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyelerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu

ifade etmiştir. Ortaokul 5., 6., 7. ve 8. sınıflara giden öğrencilerin tutum puanları incelendiğinde, bütün öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu ve özellikle 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Okut (2017)'un yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça beden eğitimi dersine karşı tutumları azalmıştır. 5. Sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre tutum yüzdelерinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bizim elde ettiğimiz sonuçlara baktığımızda öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında anlamlı farklılık olduğu ve sınıf düzeyi arttıkça beden eğitimi ve spor dersine olan tutumun arttığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarda en yüksek ortalamanın 8. Sınıflarda olduğu görülmektedir. Bizim çalışmamızda sınıflararası tutumlarda anlamlı fark olduğunu ve öğrencilerin genel olarak beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen hiç kardeşi olmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin, 1, 2 ve daha fazla kardeşi olan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre biraz daha yüksek olduğu fakat farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen hiç kardeşi olmayan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerinin, 1, 2 ve daha fazla kardeşi olan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerine göre duyuşsal tutumda yüksek olduğu bilişsel ve genel tutumda düşük olduğu fakat farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.

Erbaş (2012) yapmış olduğu araştırmasında kardeş sayısı ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulamamıştır.

Kır (2012) yapmış olduğu çalışmada ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kardeş sayılarına göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında ve öğretmene karşı olan tutumlarında istatistikî açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Elde edilen bulgular literatür ile paralellik göstermektedir. Üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin kardeş sayısı beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Yani kardeşi olmayan bir öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumu ile kardeş olan öğrencinin tutumu arasında anlamlı düzeyde bir fark yoktur. Araştırmamızda anlamlı farklılık olmamasına rağmen hiç kardeşi olmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin, 1, 2 ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin tutum düzeylerine göre biraz daha yüksek olduğu fakat farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Kardeşi olmayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olmasının sebebinin bu öğrencilerin okul içinde ve okul dışında özellikle oyun için gerekli olan zaman ve mekânın sınırlı olması, ona eşlik edecek bir kardeşinin olmamasından dolayı spor faaliyetleri gerçekleştirebileceği beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumlarının olumlu olacağı düşünülmektedir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin yaş düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutumları, duyuşsal tutumları ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve bu farkın 13 yaşında olan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin diğer yaş düzeylerine sahip olan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha düşük olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de yaş düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutum ve genel tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu, duyuşsal tutumda anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bilişsel ve genel tutumda ortaya çıkan bu anlamlı farklılık 14 yaşında olan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerinin, 11 yaşında olan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kumartaşlı (2010)'nın yapmış olduğu araştırmada beden eğitimi dersine yönelik tutum ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları yaş değişkenine göre incelediğinde, 11-12 yaş öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum ortalamasının 13-14 yaş öğrencilerin ortalamasından düşük olduğunu tespit etmiştir. İlköğretim öğrencilerinin ergenlik döneminde olmasından kaynaklanan gelişimsel farklılıklardan dolayı tutumlarında zaman zaman farklılıklar olabileceğini ifade etmiştir.

Kılçık (2016) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin yaşlarına göre beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Karşılaştırmalara bakıldığında anlamlı bir farklılık çıkmamasına

rağmen 11 yaş ve altı olan öğrencilerin diğerlerine nazaran beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu davranış sergilediğini ifade etmiştir.

Literatür incelendiğinde öğrencilerin yaşlarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Çünkü ergenlik döneminde olan öğrencilerin yaş aralıklarına göre gelişimsel farklılıklar gözlenmektedir. Bu farklılıkların da beden eğitimi ve spor dersine karşı olan tutumlarına etki edeceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani baba eğitim durumunda artış veya azalışın üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani baba eğitim durumundaki değişimin normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Koç (2009)'un yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığını tespit etmiştir.

Kılçık (2016) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları, babalarının eğitim durumlarına bağlı olarak değişmediğini elde etmiştir. Öğrencilerin babalarının eğitim durumuyla beden eğitimi ve spor dersinde yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır.

Ulutaş (2018)'ın yapmış olduğu çalışmaya göre öğrencilerin babalarının öğrenim durumu açısından anlamlı bir farklılık görmemiştir.

Literatürde yapılmış olan çalışmalara bakıldığında çalışmamızın sonucuyla paralellik göstermektedir. Bu sonuca göre üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında farklılıklar olmadığı görülmektedir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani anne eğitim durumunda değişimin üstün yetenekli

öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani anne eğitim durumunda değişimin normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kumartaşlı (2010)'nın yapmış olduğu araştırmada ilköğretim öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeylerinin artması veya azalması durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarında farklılaşma olmamıştır. Anne eğitim düzeyleri ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığını bulmuştur.

Yaldız (2013)'ın yapmış olduğu çalışmaya göre, öğrenci velilerinin eğitim durumlarına göre, beden eğitimi dersine olan tutumları incelendiğinde anlamlı bir fark saptamamıştır. Öğrenci velilerinin eğitim düzeylerinin derse olan tutumlarında önemli bir etken olmadığını görmüştür.

Kılçık (2016) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin annelerinin eğitim durumuyla beden eğitimi ve spor dersinde yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır.

Literatürde yapılmış olan çalışmalara bakıldığında çalışmamızın sonucuyla paralellik göstermektedir. Bu sonuca göre üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında farklılıklar olmadığı görülmektedir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani aile aylık ortalama gelir durumunda artış veya azalışın üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de aile aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani aile aylık ortalama gelir durumunda artış veya azalışın normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ulutaş (2018)'ın yapmış olduğu araştırmada öğrencilerinin ailelerinin gelir düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Koç (2009)'un yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarına ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmüştür.

Kumartaşlı (2010)'nın yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin ailelerin aylık ortalama gelir düzeylerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları farklılaşmamaktadır.

Gürbüz (2011) yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır.

Erbaş (2012) yapmış olduğu araştırmasında ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada beden eğitimi dersine karşı tutumları, sosyo-ekonomik düzeyler açısından değerlendirmiş ve beden eğitimi dersine yönelik tutumları üzerinde etkisi olmadığı sonucuna varmıştır.

Yaldız (2013)'ın yapmış olduğu çalışmaya göre, öğrenci velilerinin gelir durumuna göre beden eğitimi dersine olan tutumlarında farklılık görülmemiştir.

Çalışmamız sonucunda üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olmadığı elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlar literatür ile paralellik göstermektedir. Dolayısıyla öğrencinin aile gelir düzeyi beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarda belirleyici bir etken olmadığı söylenilebilir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik duyuşsal ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve ortaya çıkan bu farkın okul dışı egzersiz yapan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin okul dışı egzersiz yapmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin okul dışı egzersiz yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani okul dışı egzersiz yapma durumunda, yapıp yapmama durumlarının normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kumartaşlı (2010)'nın yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin boş zamanlarında ders dışı egzersiz yapma aralıkları ile beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında bir ilişki olduğunu ifade etmiştir.

Tanrıverdi (2016) yaptığı çalışmada ortaokul öğrencilerin ders dışı egzersiz yapma sıklıklarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğunu ifade etmiştir. Ders dışı egzersiz yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları en yüksek bulunurken; hiç spor yapmayan öğrencilerin tutum puanlarının en düşük olduğu görülmüştür.

Okut (2017) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin okul dışı boş zamanlarında egzersiz yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları daha yüksek bulmuştur.

Çalışmamızda üstün yetenekli öğrencilerin boş zamanlarında okul dışı egzersiz yapma sıklıklarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin okul dışı egzersiz faaliyetlerine zaman ayırması, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu düşündürmektedir. Bu durum okul dışı egzersiz yapan üstün yetenekli öğrencilerin spora duydukları ilgiden dolayı beden eğitimi ve spor dersine katılma isteğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin kulüpte oynama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani kulüpte oynama durumunda, oynayıp oynamama durumlarının üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de kulüpte oynama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani kulüpte oynama durumlarında, oynayıp oynamama durumlarının normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kangalgil vd. (2006)'nin öğrencilere yaptıkları beden eğitimi ve spora yönelik tutumların belirlenmesi ile ilgili çalışmada, sporcu lisansına sahip olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre tutum puanlarının yüksek olduğunu belirtmiştir.

Erbaş (2012) yapmış olduğu araştırmasında öğrencilerin bir spor kulübünde düzenli olarak spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmamızda üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin kulüpte oynama durumuna göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı

düzeyde fark olmadığı belirlenmiştir. Literatürde yapılmış olan araştırmalarda da öğrencilerin kulüpte oynama durumu ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu sonucu bulunmuştur. Bu sonuçlar çalışmamızın sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Bu ortaya çıkan farklılığın ise kulüpte devamlı spor yapan ve hiç spor yapmayan öğrenciler ile kulüpte kayıtlı olsa bile ara sıra spor yapan öğrencilerin karşılaştırılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve ortaya çıkan bu farkın ailede lisanslı sporcu olmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin ailede lisanslı sporcu olan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ise ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani ailede lisanslı sporcu olma durumlarında, olup olmama durumlarının normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kılçık (2016) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları öğrencilerin ailelerinde spor yapan kişilerin bulunmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Elde edilen sonuçlara göre üstün yetenekli öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu, normal gelişim gösteren öğrencilerin ise ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin tutum puanları literatür ile paralellik göstermektedir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerinin kadın veya erkek olmasının üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı

bir farklılık olmadığı yani beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerinin kadın veya erkek olmasının normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Holoğlu (2006) yapmış olduğu çalışmada kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının beden eğitimi öğretmeni cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulmamıştır.

Hünük (2006) yapmış olduğu çalışmada 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeyinin artması ile birlikte öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının benzer olması ve hem kadın hem de erkek öğretmen değişkenine göre öğrenci tutumlarını her sınıf düzeyinde yüksek ve birbirine yakın olduğu ifade etmiştir.

Phillips (2011) yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi dersini sevdikleri için seçtikleri ve dersi sevmelerinde öğretmenlerinin etkili olduğu tespit etmiştir.

Kır (2012) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine olan ilgilerine, beden eğitimi öğretmenine ve ders saatine ilişkin tutumları incelediğinde; genel olarak tutum ortalamalarının yüksek olduğu ancak aralarında istatistikî açıdan anlamlı fark olmadığı görmüştür. Bu da öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum geliştirirken beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerini önemli bir faktör olarak görmediklerini göstermiştir.

Keskin, Öncü ve Küçük Kılıç (2016) yapmış oldukları çalışmalarında beden eğitimi derslerini kadın beden eğitimi öğretmenlerinden alan öğrencilerin tutumları, beden eğitimi derslerini erkek beden eğitimi öğretmenlerinden alan öğrencilerin tutumlarından daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Çalışmamızda üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi öğretmenin cinsiyetine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı tespit edilmiştir. Literatürde yapılmış olan araştırmalarda öğrencilerin beden eğitimi öğretmeni cinsiyeti ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olan ve olmayan çalışmalara rastlanılmaktadır. Bu sonuçlar öğretmenin yeterliliği, branşlaşma çeşitliliği, okulun beşeri durumlarına göre değişiklik göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin rahat iletişim kurulabilen kişiler olması ve beden eğitimi ve spor dersinin vermiş olduğu sınıf ortamı dışında daha samimi ortamda dersin işlenmesi gibi artıların olması, öğrencilerin olumlu duyguya sahip olmasını

sağlayarak öğretmenin cinsiyetinin ne olduğu gözetmeksizin pozitif duygular geliştirmesine sebep olduğu sonucu düşünülebilir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin beden kütle indekslerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik sadece bilişsel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve ortaya çıkan bu farkın beden kütle indeksine göre zayıf olan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerinin normal kilolu olan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de beden kütle indekslerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik duyuşsal ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve ortaya çıkan bu anlamlı farkın beden kütle indeksine göre kilolu ve obez olan normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal ve genel tutum düzeylerinin, zayıf ve normal kilolu olan normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal ve genel tutum düzeylerine göre daha düşük bir durum düzeyine sahip olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Koç (2009)'un yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin boy uzunluğu, vücut ağırlığı ve ölçülen fiziksel uygunluk parametreleri ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında ilişkiler görülmüştür. Tüm sınıflarda öğrencilerin boy uzunluğu, vücut ağırlığı ve ölçülen fiziksel uygunluk parametreleri ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında ilişkiler görülmüştür. Tüm sınıflarda öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları ile boy uzunlukları arasında anlamlı düzeyde negatif; vücut ağırlıkları arasında anlamlı düzeyde negatif; skinfold toplamaları arasında anlamlı düzeyde negatif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmamız sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden kütle indeksine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir. Öğrencilerin vücut kütle indeksi arttıkça beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının da azaldığı söylenebilir. Bu durum vücut ağırlığının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Vücudunu beğenmeyen öğrencilerin herkesin onu seyrettiği düşüncesi, kilo fazlalığının getireceği olumsuz durumlar öz güven yetersizliğine neden olacağından dolayı fiziksel etkinliklere katılımda geri planda kalmayı tercih ettikleri düşünülmektedir.

Araştırmamızda üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutumları ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüş ve duyuşsal tutumlar arasında anlamlı farklılık

olmadığı tespit edilmiştir. Üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel ve genel tutum puanlarının, normal gelişim gösteren öğrencilerin bilişsel ve genel tutum puanlarından daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Güllü ve Korucu (2005) çalışmalarında öğrenci gruplarının beden eğitime yönelik tutumlarının büyük ölçüde olumlu yönde bulduklarını açıklamışlardır.

Subramaniam ve Silverman (2007) çalışmalarında öğrencilerin beden eğitime dair tutumlarının pozitif yönlü olduğunu ifade etmişlerdir.

Aras (2013) yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi dersi öğrencilerin büyük bir çoğunluğu tarafından ilgiyle takip edilen ve sevilen bir ders olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Beden eğitimi dersinin sağlıklı yaşam açısından büyük bir öneme sahip olduğu hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Beden eğitimi dersi eğitim öğretim programı içerisinde öğrenciler için çok önemli bir ders olduğu ve gereken önemin verilmesi sonucunda öğrenciler ve öğretmenler için tarafından daha verimli şekilde uygulanacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Yaldız (2013)'ın yapmış olduğu çalışmaya göre, öğrenci ve velilerin beden eğitimi dersine karşı olan tutumlarının genel olarak olumlu olduğu ifade etmiştir.

Literatürdeki araştırma sonuçları ile bizim yapmış olduğumuz araştırma sonuçları paralellik göstermektedir. Öğrencilerin büyük oranda beden eğitimi ve spor dersine dair tutumlarının olumlu olmasının birçok nedeni olabilmektedir. Çünkü beden eğitimi ve spor derslerinde öğrenciler spor kıyafetleri ile sınıf dışında bir ortamda, enerjilerini atabilecekleri, cinsiyet ayrımı olmadan arkadaşları ile sosyalleşebileceği ve becerilerini sergileyebileceği bir ortam olması öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının olumlu olması beklentisini arttırmaktadır. Douthitt (1992) sözel yeteneklerin ve toplumsal sorunların üstün yetenekli çocukların genellikle üstün olduğu alanlar olduğunu ve fiziksel yeteneklerin kendileri için daha problemli olabilecek bir alan olduğunu belirtmiştir. Buradan hareketle üstün yetenekli olan öğrencilerin tutumlarının normal gelişim gösteren öğrencilere göre daha düşük olmasının, bu tür ilgi alanlarının başka alanlara yönelik olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Sonuç

Araştırmamızda üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları incelenmiş olup aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Üstün yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutumları açısından anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Üstün yetenekli kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının birbirine denk olduğu tespit edilmiştir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ise cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik olarak sadece duyuşsal tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, bilişsel tutum alt boyutunda ve genel tutum puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren kız öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerinin, erkek öğrencilerin duyuşsal tutum düzeylerine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.
2. Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçeye göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel alt faktörde, duyuşsal alt faktörde ve ölçeğin genelinde tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan bu anlamlı farklılık Mamak ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri bağlamında diğer ilçelerde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha düşük olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de öğrenim gördükleri ilçeye göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik duyuşsal tutum ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, bilişsel tutumları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Duyuşsal tutum ve ölçeğin geneline ilişkin ortaya çıkan bu farkın Mamak ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin tutum düzeylerinin özellikle Etimesgut ve Yenimahalle ilçelerinde öğrenim gören öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.
3. Üstün yetenekli öğrencilerin sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutumları, duyuşsal tutumları ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve bu farkın 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin tutum düzeylerinin diğer sınıf düzeylerinde öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha düşük olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de beden eğitimi ve spor

dersine yönelik sadece bilişsel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, duyuşsal tutumları ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bilişsel tutumları arasında ortaya çıkan anlamlı farkın 8. sınıf öğrencilerin tutum düzeylerinin, 5. sınıf öğrencilerinin tutum düzeylerinden daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. Üstün yetenekli öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen hiç kardeşi olmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin, 1, 2 ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin tutum düzeylerine göre biraz daha yüksek olduğu fakat farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen hiç kardeşi olmayan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerinin, 1, 2 ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin tutum düzeylerine göre duyuşsal tutumda yüksek olduğu bilişsel ve genel tutumda düşük olduğu fakat farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.
5. Üstün yetenekli öğrencilerin yaş düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutumları, duyuşsal tutumları ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve bu farkın 13 yaşında olan öğrencilerin tutum düzeylerinin diğer yaş düzeylerine sahip olan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha düşük olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de yaş düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutum ve genel tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu, duyuşsal tutumda anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bilişsel ve genel tutumda ortaya çıkan bu anlamlı farklılık 14 yaşında olan normal gelişim gösteren öğrencilerin tutum düzeylerinin, 11 yaşında olan öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.
6. Üstün yetenekli öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani baba eğitim durumunda artış veya azalışın üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de baba eğitim

durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani baba eğitim durumundaki değişimin normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

7. Üstün yetenekli öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani anne eğitim durumunda değişimin üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani anne eğitim durumunda değişimin normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
8. Üstün yetenekli öğrencilerin aile aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani aile aylık ortalama gelir durumunda artış veya azalışın üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de aile aylık ortalama gelir durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani aile aylık ortalama gelir durumunda artış veya azalışın normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
9. Üstün yetenekli öğrencilerin ders dışı egzersiz yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik duyuşsal ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve ortaya çıkan bu farkın ders dışı egzersiz yapan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin okul dışı egzersiz yapmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ders dışı egzersiz yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani ders dışı egzersiz yapma durumunda, yapıp yapmama durumlarının normal gelişim

gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

10. Üstün yetenekli öğrencilerin spor kulübünde oynama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani spor kulübünde oynama durumunda, oynayıp oynamama durumlarının üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de spor kulübünde oynama durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani spor kulübünde oynama durumlarında, oynayıp oynamama durumlarının normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
11. Üstün yetenekli öğrencilerin ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve ortaya çıkan bu farkın ailede lisanslı sporcu olmayan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerinin ailede lisanslı sporcu olan üstün yetenekli öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin ise ailede lisanslı sporcu olma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani ailede lisanslı sporcu olma durumlarında, olup olmama durumlarının normal gelişim gösteren öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
12. Üstün yetenekli öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerinin kadın veya erkek olmasının üstün yetenekli öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel, duyuşsal ve genel tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı yani beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerinin kadın veya erkek olmasının normal gelişim gösteren

öğrencinin tutum düzeylerinde farklılık yaratacak değişime sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

13. Üstün yetenekli öğrencilerin beden kütle indekslerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik sadece bilişsel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve ortaya çıkan bu farkın beden kütle indeksine göre zayıf olan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerinin normal kilolu olan üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel tutum düzeylerine göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin de beden kütle indekslerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik duyuşsal ve genel tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve ortaya çıkan bu anlamlı farkın beden kütle indeksine göre kilolu ve obez olan normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal ve genel tutum düzeylerinin, zayıf ve normal kilolu olan normal gelişim gösteren öğrencilerin duyuşsal ve genel tutum düzeylerine göre daha düşük bir durum düzeyine sahip olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.
14. Üstün yetenekli öğrencilerin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutumları ve genel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmekte ve duyuşsal tutumlar arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel ve genel tutum puanlarının, normal gelişim gösteren öğrencilerin bilişsel ve genel tutum puanlarından daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, üstün yetenekli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarının düşük olmasının nedeni, okul dışı Bilim ve Sanat Merkezi gibi çeşitli kurum/kulüp/kuruluşlarda yetenekleri doğrultusunda çok farklı etkinliklere katılmaları söylenebilir. Bu katılımlar öğrencide özgüven duygusunun gelişmesine, beceri düzeylerinin de farkında olmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında müfredat programları öğrenci ayrımı yapılmaksızın eşit şartlarda eğitim/öğretim yapılması, üstün yetenekli öğrencilerin beceri yetilerinin altında kalması bu öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan ilgilerini azalttığı düşünülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının arttırılması için yetileri göz önünde bulundurularak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarının müfredat programlarında daha farklı etkinliklere yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Araştırmamızda kullandığımız “İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” çeşitli illerdeki Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerine ve devlet öğrencilerine uygulanarak Türkiye normu oluşturulabilir.
- Öğrencileri okul sporları müsabakalarına katılımları sağlanarak beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arttırılabilir.
- Beden eğitimi ve spor dersine yönelik ilginin artması için öğretmen yeterliliği kapsamında hizmet içi eğitimlere yönelik çalışmalara yer verilebilir.
- Ebeveynlere çocuklarını spora yönlendirmesi kapsamında çeşitli eğitimler verilerek beden eğitimi ve spor bilinci oluşturulabilir.
- Öğrencilerin fiziksel uygunluk düzeylerine göre çeşitli branşlara yönlendirilerek bir branşa ait olma duygusu işlenerek, gelecekteki başarılı sporcularının alt yapısının oluşturulması sağlanabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı eğitim-öğretim müfredat programlarında beden eğitimi ve spor ders saatlerinin arttırılması ile öğrencilerinin yaşam kalitelerinde olumlu değişiklikler sağlanabilir.
- 2018-2019 eğitim öğretim yılında ilköğretim 1. kademe beden eğitimi ve oyun dersleri sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Dolayısıyla ilköğretim 1. kademedan itibaren beden eğitimi ve oyun derslerinin beden eğitimi öğretmenleri tarafından yapılması tutumu arttırabilir.
- Öğrencilere ve ebeveynlere beden eğitimi ve spor dersinin zaman kaybı olmadığını, aksine akademik başarıya katkısının olabileceği kapsamında bilgilendirme programlarına yer verilebilir.
- Bilim ve Sanat Merkezlerinin programlarına beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili içerik ve aktiviteler eklenerek öğrencilerin bu derse yönelik tutumları arttırılabilir.

KAYNAKLAR

- Aracı, H. (2001). *Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Aracı, H. (2004). *Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Aras, Ö. (2013). *İlköğretim kurumları ikinci kademedeki öğrenim gören öğrenci ve görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi (Kars ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balyan, M. (2009). *İlköğretim 2. kademe ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları, sosyal beceri ve özyeterlik düzeylerinin karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim psikolojisi: Eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Gül.
- Baykoç Dönmez, N. (2010). Öğretmenlik programları için özel eğitim. N. Baykoç Dönmez (Ed.), *Üstün ve özel yetenekli çocuklar ve eğitimleri içinde* (s. 301-337). Ankara: Gündüz.
- Baysal, A. C., & Tekarslan, E. (2004). *Davranış bilimleri* (4. Baskı). İstanbul: Avcıol.
- Bloom, B. S. (2016). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme* (D. A. Özçelik, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Byrne, B. M. (2013). *Structural equation modeling with LISREL, PRELIS, and SIMPLIS: Basic concepts, applications, and programming*. Psychology Press.

- Conklin, W., & Frei, S. (2015). *Üstün zekâlı ve yetenekliler için eğitim programının farklılaştırılması* (N. G. Kahveci, Çev.). İstanbul: Özgür.
- Cutts, N. E., & Moseley, N. (2001). *Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi* (İ. Ersevim, Çev.). İstanbul: Özgür.
- Çöndü, A. (1999). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Davis, G. A. (2014). *Üstün yetenekli çocuklar ve eğitimi* (M. I. Koç, Çev.). İstanbul: Özgür.
- Demirci, A. (2008). *İlköğretimde beden eğitimi dersi etkinlikleri*. Ankara: Nobel.
- Douthitt, V. L. (1992). A comparison of adaptive behavior in gifted and nongifted children. *Roeper Review*, 14(3), 149-151.
- Erbaş, M. K. (2012). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin anne – baba tutumlarının psikomotor beceri düzeyleri ve beden eğitimi ve spor ders tutumlarına etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erhan, S. E., & Tamer, K. (2009). Doğu Anadolu Bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 57-66.
- Erkuş, A. (2013). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin.
- Ersoy, Ö., & Avcı, N. (2001). *Özel gereksinimli çocuklar ve eğitimleri*. Ankara: Ya-Pa.
- Freedman, J. L., Sears, D. O., & Carlsmith, J. M. (1998). *Sosyal Psikoloji* (A. Dönmez, Çev.). Ankara: İmge.
- Güllü, M., & Korucu, G. (2005, Haziran). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi derslerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Gürbüz, A. (2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi (Muğla il örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

- Güven Karahan, B. (2011). *Engelli öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları sorunlar*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Harmandar, İ. H. (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Holoğlu, O. G. (2006). *İlköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları*. Doktora tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Hünük, D. (2006). *Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hünük, D., & Demirhan, G. (2003). İlköğretim sekizinci sınıf, lise birinci sınıf ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(4), 175-184.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum, algı, iletişim*. Ankara: Elips.
- Jost, M. (1999). *İleri zekâlı çocukları tespit etmek ve desteklemek* (A. Kanat, Çev.). İzmir: İlyas.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim.
- Kalemoğlu Varol, Y., Ünlü, H., Erbaş, M. K., & Sünbül, A. M. (2016). İlköğretim beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(1), 16-26.
- Kangalgil, M., Hünük, D., & Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

- Keskin, N. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Keskin, N., Öncü, E., & Küçük Kılıç, S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107.
- Kılçık, M. (2016). *İlköğretim okulları 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi (Düzce örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Kır, R. (2012). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve davranışları (Kırıkkale ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Koca, C., & Demirhan, G. (2004). Lise öğrencilerinin beden eğitimine yönelik tutumlarının cinsiyet ve spora katılım açısından incelenmesi. *Algısal ve Motor Beceriler Dergisi*, 98(3), 754-758.
- Koç, Y. (2009). *İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel uygunlukları ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koçak, S., & Hürmeric, I. (2006). Türkiye'deki ilköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları. *Algısal ve Motor Beceriler Dergisi*, 103(1), 296-300.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., & Bökeoğlu, Ç. Ö. (2007). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem.
- Kumartaşlı, M. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Levent, F. (2014). *Üstün yetenekli çocukları anlamak*. Ankara: Nobel.

- Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. (2009). *Ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretim programı (9 – 12. Sınıflar)*. <https://ttkb.meb.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar> sayfasından erişilmiştir.
- Mohammed, H., & Mohammad, M. (2012). Students opinions and attitudes towards physical education classes in Kuwait public schools. *College Student Journal*, 46(3), 550-566.
- Morgan, C. T. (2000). *Psikolojiye giriş* (H. Arıcı ve O. Aydın, Çev.). Ankara: Meteksan.
- Nebioğlu, D. (2006). *Beden eğitimi dersi genel esasları ve planlaması denetimi*. Ankara: Nobel.
- Okut, S. (2017). *Muş ili ve çevre ilçelerinde ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Öpengin, E., & Sak, U. (2012). Üstün zekâlı öğrencilerin bakış açısıyla üstün zekâ etiketinin öğrencilerin çeşitli algıları üzerindeki etkileri. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 37-59.
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan.
- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2017). *Beni anlayın: Özel yetenekli çocuğum var*. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar sayfasından erişilmiştir.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., & Eripek, S. (2002). *Özel eğitime giriş, özel eğitime muhtaç çocuklar*. Ankara: Karatepe.
- Palas Aktaş, İ., & Mirzeoğlu, D. E. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin öğrenme stillerinin okul başarılarına ve beden eğitimi dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Spormetre Beden eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-8.

- Phillips, S. R. (2011). *Upper elementary school students' attitudes and perceptions toward physical education*. Doctoral dissertation, The Graduate School of Arts and Sciences Columbia University, New York.
- Sak, U. (2009). *Üstün yetenekliler eğitim programları*. Ankara: Maya Akademi.
- Sak, U. (2013). *Üstün zekâlılar özellikleri tanınmaları eğitimleri*. Ankara: Vize.
- Sakallı, N. (2001). *Sosyal etkiler*. Ankara: İmge.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Silverman, S., & Subramaniam, P. R. (1999). Student attitude toward physical education and physical activity: A review of measurement issues and outcomes. *Journal of Teaching in Physicale Duction*, 19(1), 97-125.
- Subramaniam, P. R., & Silverman, S. (2007). Middle school students' attitudes toward physical education. *Teaching and Teacher Education*, 23(5), 602-611.
- Şişko, M., & Demirhan, G. (2002). İlköğretim okulları ve liselerde eğitim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 205-210.
- Tamer, K., & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan.
- Tanrıverdi, İ. (2016). *Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması (Van ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- Topkaya, İ. (2011). *Hareket, beden eğitimi ve spor öğretiminde öğrenme ve öğretimin temelleri*. Ankara: Nobel.
- Topkaya, İ. (2012). *İlköğretim birinci kademedede beden eğitimi*. Ankara: Nobel.

Ulutaş, Y. (2018). *Ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması (Bayburt il örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Yaldız, A. S. (2013). *İlköğretim okullarında beden eğitimi dersine yönelik öğrenci ve ana-baba tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK 1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Bu anket, “Üstün Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Lütfen soruları dikkatli okuduktan sonra size en uygun cevabı veriniz. Göstereceğiniz ilgi için şimdiden teşekkür ederim.

Sevda AKBULUT İNAN

1. Cinsiyetiniz?	☐ Kız	☐ Erkek				
2. Sınıfınız?	☐ 9.Sınıf	☐ 10. Sınıf	☐ 11.Sınıf	☐ 12.Sınıf		
3. Yaşınız?						
4. Boy:		Kilo:				
5. Kaç kardeşiniz var?.....						
6. Babanızın eğitim durumu nedir?	☐ İlkokul	☐ Ortaokul	☐ Lise	☐ Lisans	☐ Yüksek lisans	☐ Doktora
7. Annenizin eğitim durumu nedir?	☐ İlkokul	☐ Ortaokul	☐ Lise	☐ Lisans	☐ Yüksek lisans	☐ Doktora
8. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır (TL) ?						
9. Okul dışı boş zamanlarınızda egzersiz veya spor yapıyor musunuz?	☐ Evet	☐ Hayır				
10. Bir kulüpte (futbol, voleybol, masatenisi vb) düzenli olarak spor yapıyor musunuz?	☐ Evet	☐ Hayır				
11. Cevabınız ‘Evet’ ise kaç yıldır spor yapıyorsunuz?						
12. Ailenizde lisanslı sporcu var mı?	☐ Evet	☐ Hayır				
13. Beden eğitimi öğretmenin cinsiyeti nedir?	☐ Kadın	☐ Erkek				

EK 2. İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Aşağıda sizlerin beden eğitimi ve spora ilişkin görüşlerinizi ifade eden görüşlere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu aşağıdaki ölçütlere göre cümlenin karşısındaki kutucuğu işaretleyerek belirtiniz. Anket sonuçları sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

		KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	KESİNLİKLE KATILYORUM
1	Beden eğitimi dersi çok sıkıcı					
2	Beden eğitimi dersini sevinçle beklerim					
3	Beden eğitimi öğretmenim dersi önemsiz hale getiriyor					
4	Beden eğitimi dersi hiç eğlenceli değil					
5	Beden eğitimi dersinde yararsız şeyler öğreniyorum					
6	Beden eğitimi dersinde yararlı şeyler öğreniyorum					
7	Beden eğitimi öğretmenim dersi eğlenceli hale getiriyor					
8	Beden eğitimi dersinde önemli şeyler öğreniyorum					
9	Beden eğitimi dersinde önemsiz şeyler öğreniyorum					
10	Beden eğitimi öğretmenim dersi yararlı hale getiriyor					
11	Beden eğitimi öğretmenim dersi yararsız hale getiriyor					
12	Beden eğitimi öğretmenim dersi iple çekmemi sağlıyor					
13	Beden eğitimi dersi benim için eğlencelidir					
14	Beden eğitimi öğretmenim dersi eğlenceli yapamıyor					
15	Beden eğitimi öğretmenim dersi önemli hale getiriyor					

EK 3. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği İzni

ÖLÇEK İZNI

1 ileti

Yaprak Kalemoğlu Varol <yaprak81@gmail.com>
Alıcı: sevda akbulut <sevdaakbulut@gmail.com>

11 Nis 2018 Çar, 12:59

Merhaba Sevda,

Ölçeği kullanmanda bir sakınca yok.

Çalışmada başarılar ve kolaylıklar diliyorum.

11 Nis 2018 Çar 12:56 tarihinde sevda akbulut <sevdaakbulut@gmail.com> şunu yazdı:

Merhaba. Adım Sevda AKBULUT İNAN. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortaöğretim kurumunda beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapmaktayım. Ayrıca Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisiyim. Tez aşamasına geçmiş bulunmaktayım. Prof. Dr. Filiz Fatma ÇOLAKOĞLU danışmanlığında "Üstün Yetenekli Öğrencilerin ve Anne-Babalarının Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" konulu tez çalışması yapacağım. Philips ve Silverman tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlanmış olduğunuz "Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" ni tezimde kullanmak için izninizi istiyorum.

Gereğini arz ederim.

EK 4. İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.8071606
Konu : Araştırma İzni

20.04.2018

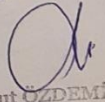
GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) 13/04/2018 Tarihli ve E.17014 sayılı yazınız.

Enstitünüz, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Sevda AKBULUT İNAN'ın "**Üstün Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi**" konulu tez çalışması kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Görüşme formunun (5 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Vefa BARDAKCI
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Eliniz
26/04/2018

Mahmut ÖZDEMİR

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
e-posta: ıstatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için
Tel: (0 312) 221 02 17/135-134

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 428a-9b9c-3700-9de3-b9ac kodu ile teyit edilebilir.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...